

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır!

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 24 SAYI: 136 Ocak-Şubat 2014

Bir Devrim Simgesi ve
Devrim Aracı: Kalaşnikov (AK-47)

“Biz bu dövizin belini kırarız...
TL'nin değerini aslanlar gibi koruyacağız.”
(27 Ağustos 2013, Erdem Başçı, T.C. Merkez Bankası Başkanı)

Ekonominin Halleri

Helal Para-Haram Faiz

76 milyon Nüfusun
70 milyonu Kentlerde Oturuyormuş!

Ulaş Bardakçı
İlker Akman, Hasan Basri Temizalp, Yusuf Ziya Güneş
Yüksel Eriş
Nedim Atılğan
Mustafa Atmaca

“Kuvvetler Ayrılığı”,
Anayasa ve Sınıf Mücadelesi

7 Şubattan 17 Aralıkta
Tayyipçilerin Gülencilerle Savaşı

Seçim Sath-ı Mailine
Girilince

- AK-47'nin yaratıcısı Mihail Timofeyeviç Kalaşnikov'un (10 Kasım 1919–23 Aralık 2013) anısına. 3 BİR DEVRİM SİMGESİ VE DEVRİM ARACI: KALAŞNİKOV (AK-47)
- T.C. Merkez Bankası Başkanı Erdem Başçı'nın dolar kuruna ilişkin beyanatları ve dolar karşısında TL'nin son durumu üzerine bir inceleme. 5 "BİZ BU DÖVİZİN BELİNİ KIRARIZ... TL'NİN DEĞERİNİ ASLANLAR GİBİ KORUYACAĞIZ."
- TL karşısında dolann rekor üzerine rekor kırdığı, AKP'nin tüm direnişine karşın T.C. Merkez Bankası'nın faiz oranlarını yükseltmek zorunda kaldığı bir ortamda Türkiye ekonomisinin genel görünümü. 7 EKONOMİNİN HALLERİ
- Tefeci-tüccar ya da feodal-tacir zihniyetinin sermaye, kâr ve faiz karşısındaki tutumu üzerine bir değerlendirme. 11 HELAL PARA HARAM FAİZ
- TÜİK'in "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları" üzerine bir değerlendirme. 15 76 MİLYON NÜFUSUN 70 MİLYONU KENTLERDE OTURUYORMUŞ!
- Ve yanındakinin kanlı başı omzuna değince,
ona sıra gelince
sayısını saydı...
Söz istemez
Yaşlı göz istemez
Çelenk melenk lazım değil
Susun
Sıra Neferi Uyunun... 18 ULAŞ BARDAKÇI
İLKER AKMAN
HASAN BASRİ TEMİZALP
YUSUF ZİYA GÜNEŞ
YÜKSEL ERİŞ
NEDİM ATILGAN
MUSTAFA ATMACA
- AKP-Cemaat çatışması bağlamında "kuvvetler ayrımı" üzerine bir irdeleme. 21 "KUVVETLER AYRILIĞI", ANAYASA VE SINIF MÜCADELESİ
- "Cemaat"ın 17 Aralık "yolsuzluk operasyonu"yla zirveye çıkan AKP-Cemaat çatışmasının genel değerlendirilmesi. 26 7 ŞUBATTAN 17 ARALIĞA TAYYİPÇİLERİN GÜLENCİLERLE SAVAŞI
- 30 Mart Yerel Seçimleri arifesinde seçimler ve seçim ittifakları üzerine bir irdeleme. 31 SEÇİM SATH-I MAİLİNE GİRİLİNCE

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU: Sezai Görür

Yazışma Adresi:

Postfach 1414

55504 Bad Kreuznach / Deutschland

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

<http://www.kurtuluscephesi.net>

<http://www.kurtuluscephesi.de>

E-Posta Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org

Bir Devrim Simgesi ve Devrim Aracı: Kalaşnikov (AK-47)

Mihail Timofeyeviç Kalaşnikov
(10 Kasım 1919–23 Aralık 2013)

Dünyanın neresinde bir devrimci savaş varsa, orada ilk karşılaşıcağımız görüntü Kalaşnikov olmaktadır. Kalaşnikov'un görüntüleri sadece devrim mücadelelerinde görülmez. O, her türden gerici hareketlere karşı yürütülen mücadelelerde de kendisini gösterir.

Emperyalizm koşullarında seçimle iktidarı ele geçirerek demokratik halk iktidarını kurabileceğini düşleyen Salvador Allende'ye son dakikalarında ve son nefesinde ayrılmaz bir yoldaş gibi eşlik eden Kalaşnikov olmuştur. 1945 sonrasındaki tüm anti-emperyalist mücadelelerde kendisini bir simge haline getiren Kalaşnikov otomatik silahı, bu değerini sadece onu üreten ülkenin Sovyetler Birliği olmasından almamıştır.

Tüm emperyalist basın-yayın organları, Kalaşnikov'u yalın bir "komünizm" simgesi olarak lanse ederken, Kalaşnikov'un gerilla

savaşındaki temel üstünlüklerini uzun süre görmezlikten gelmişlerdir. Amerikan emperyalizmi Vietnam Savaşında işbirlikçileri için özel olarak ürettiği AR-10 ve M-16'ların Kalaşnikov (AK-47) karşısında nasıl etkisiz kaldığını gördükten sonradır ki, AK-47'lerin gerilla savaşlarındaki üstünlüğünü kabul etmek zorunda kalmıştır. Tabii bu kabul etme zorunluluğunun temelinde yatan, "insan" unsurunun değişmesidir. Bir başka deyişle, savaş alanında "*bir kez daha, er, subaydan daha hınzır çıktı*"¹. Vietnam Savaşında görüldüğü gibi, Amerikan askerleri ellerindeki M-16'ları buldukları her fırsatta Kalaşnikov'la değiştirmişlerdir.

Engels'in açık biçimde tanımladığı gibi, "Silahlanma, bileşim, örgütlenme, taktik ve strateji, her şeyden önce, üretim ve ulaştırma olanakları tarafından, her durumda ulaşılmış bulunan düzeye bağlıdır. Bu konuda bir altüst etme etkisi yapan şey, deha sahibi büyük komutanların 'özgür zekâ yaratıları' değil, daha iyi silahların türetimi ve insan ögesinin, yani askerinin değişmesidir; deha sahibi büyük komutanların etkisi, en iyi du-

rumda, savaş yöntemini, silahlara ve yeni savaşçılara uyarlamakla sınırlanır.”² Engels’in bu belirlemeleri Kalaşnikov’la birlikte bir kez daha tanıtılmış olmaktadır. Kalaşnikov’un üretilmesinin kısa tarihine bakılacak olursa bu daha net görülür.

Kalaşnikov otomatik silahının tarihi, hemen hemen Sovyetler Birliği’nin tarihi ile özdeşdir. Emperyalist kuşatma altındaki Sovyetler, tüm zamanlarında sürekli askeri harcamalara zorlanmıştır. Ancak bu zorlanma, yeni silahların üretimiyle birlikte asgariye indirilmeye çalışılmıştır. İşte 1921-1922’lerde Fiyodorov ve Degtyarev’in geliştirdiği makineli tüfekler, Simonov’un geliştirdiği tüfekler ve Tokarev’in geliştirdiği tabancalar Sovyet Kızıl Ordusu’nun savaş gücünü oluştuyordu.

İkinci yeniden paylaşım savaşı koşullarında Nazi Almanya’sının “*blitzkrieg*” (“yıldırım savaşı”) adını verdikleri saldırı taktikleri, otomatik makinalı tabanca olarak *Schmeizer*’in ve hızlı tankların üretilmesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. “Alman Schmeizer”i olarak bilinen silah, şarjör kapasitesi 32 mermilik olup, seri atışlıydı. Bu ateş gücünün üstünlüğünü kullanan Naziler, savaşın ilk yıllarında önemli ilerlemeler sağlamıştır.

Savaş koşullarında hafif otomatik silahların üstünlüğünün bu açık görünümü, gerek İngiltere ve ABD’yi, gerekse Sovyetler Birliği’ni yeni silah üretimine yöneltmiştir.

İngilizlerin “*Sten*”leri ve ABD’nin “*Thomson*”ları, hemen hemen Alman Schmeizer’leriyle büyük benzerliklere sahipti.

Sovyetler ise, ilk dönemde seri atışlı, ama uzun menzilli, 7,62x39 kalibrelik SKS (Simonov) üretimine yönelmiştir. 1941 yılında üretimine başlanılan PPSch-41 ve 1943 yılında üretimine başlanılan PPS-43, Tokarev tabancalarıyla standart mermi kullanmaktadır, yani 762x25 mm kalibrelik bu silahlar seri ve tek atışlı ayar düzeneği ile Alman Schmeizer’lerinden daha gelişkin durumdadır. Bu silahların yanında Degtya-

rev’in tam otomatik makineli tüfeği (PPD ve RPD) seri olarak üreilmeye başlanmıştır. Bugün “Dittiriyov” olarak halk dilinde ifade edilen bu makineli tüfek Kızıl Ordu’ya büyük bir ateş üstünlüğü sağlamıştır.

İşte II. Yeniden Paylaşım Savaşı içinde geliştirilen yeni silahların ulaştığı en üst düzey, 1947 yılında üretimine başlanılan AK-47’ler olmuştur.

Sovyet askeri strateji ve taktiklerine uygun olarak geliştirilen Kalaşnikovlar, 7,62x39 mm’lik mermi kalibresi ve 30’luk şarjör kapasitesiyle düzenli ordulara karşı büyük bir hareket olanağı sağlamaktadır. Saldırı ve savunma koşullarında kullanılabilirlik özellikleriyle AK-47’ler emperyalist orduların en korktukları silah durumuna gelmiştir. AK-47’ler, tüm uzunluğu 870 mm, namlu uzunluğu 415 mm ve ağırlığı 4,3 kg.’dır. Mermi namludan çıkış hızı 710 m/saniye’dir. Teorik olarak dakikada 600 mermi atabilen AK-47, seri atışlarda 100 mermiyi bir dakikada ateşleyebilmektedir. Bu özellikleriyle AK-47’ler, savunma konumunda düşmanın saldırısını yoğun ateşle durdurabilme özelliğine sahip olduğu gibi, tek atışlarla nokta hedefleri vurabilme özelliklerine de sahiptir. Nokta atışlarda 800 metre menzilli AK-47’ler, seri atışlarda 400 metrede öldürücü olmaktadır.

1959 yılından itibaren geliştirilen AK-47’ler, sabit tahta dipçik yerine, metal ve katlanabilir dipçikli olarak da üreilmeye başlanmıştır. AKM olarak yeni tip Kalaşnikovlar 3,14 kg. ağırlığındadır. Böylece daha kolay taşınabilir hale gelmiştir.

1976 yılında geliştirilen AKSU-76’larla bir kez daha kendisini yeni koşullara uyarlayan Kalaşnikovlar, devrimci savaşların yeni savaşçıları için de uygun bir silahlanma unsuru olmayı sürdürmektedir.

“Maddi ve teknik olarak güçlü bir düşmana karşı, politik ve moral üstünlükle savaşan” (Giap) halkların devrimci savaşının simgesi Kalaşnikov, uzun bir süre bu niteliğini koruyacaktır.

¹ Engels: Anti-Dühring, s: 282

² Engels: Anti-Dühring, s: 277-278

“Biz bu dövizin belini kırarız... TL'nin değerini aslanlar gibi koruyacağız.” (27 Ağustos 2013, Erdem Başçı, T.C. Merkez Bankası Başkanı)

Bundan aylar ve aylar önce, altı-üstü beş ay önce, 27 Ağustos 2013’de, AA’nın Finans Masası’na “konuk” olan anlı-şanlı, özerk ve bağımsız bir “devlet” kurumu, T.C. Merkez Bankası Başkanı Erdem Başçı “masaya yumruğunu vurdu”! “Dolar yıl sonunda 1,92 ve altında olursa şaşırmanın” dedi.

Bunu demekle kalmadı, “Bundan sonra en ufak bir sapma göstermezsek ve faiz tarafında çok sağlam durursak bugün gördüğümüz dövizdeki yükselişin birkaç gün bile sürmeyeceğini” de söyledi. Ve şöyle devam etti:

“Döviz karşı bilanço silahını kullanacağız. Satılabilir döviz rezervi 40 milyar dolar. TCMB’nin net rezervi bitmez. Döviz kuruna defansif olarak oynaklığı azaltmak için müdahale ederiz. Ofansif olarak ise döviz değeri kazandırıcı yönde müdahale edebiliriz. Ofansif olarak müdahalenin bütün altyapısı hazır. Biz bu dövizin belini kırarız. Bana inanın ve kazanın.

Şaşırtmayı bundan sonra döviz tarafında yapacağız. Döviz kurları ile ilgili TL’ye değer kazandırıcı sürpriz manevralarla... Savunmaya çalışmayacağız, hücumaya geçiyoruz. TL’nin değerini tek silahla (döviz müdahale silahı) aslanlar gibi koruyacağız. Faiz silahını hiç kullanmayacağız.

STAB
Dövizin belini
MARADONA
gibi kıracağız

Analistlere sesleniyorum, faiz artırım beklentisine girmeyin. Sabit faiz beklentisine girin.”

Erdem Başçı bunları söylerken (27 Ağustos), dolar 1,998 TL olurken, euro 2,672 TL seviyesine yükseldi. 2013 Ocak ayına göre dolar %11,9, euro %13,4 oranında arttı.

Erdem Başçı konuşur konuşmaz, dolar 2 TL’yi aşarak 2,026 TL’ye yükselirken, euro 2,704 TL’ye yükseldi. Yıl sonuna gelindiğinde “dövizin belini” sapsağlam yerinde dururken, Başçı’nın yıl sonu için öne sürdüğü 1,92 TL’lik dolar kuru çoktan unutulmuştu. 31 Aralıkta dolar kuru 2,138 TL olurken, euro 2,942 TL’ye yükseldi. Böylece TL, dolar karşısında değer kaybı %19,7 olurken, euro karşısında %24,8 değer yitirdi.

	Euro/TL	Dolar/TL
2 Ocak 2013	2,3565	1,7862
1 Şubat 2013	2,3902	1,7633
1 Mart 2013	2,3603	1,7988
1 Nisan 2013	2,3230	1,8120
2 Mayıs 2013	2,3528	1,7995
3 Haziran 2013	2,4542	1,8876
1 Temmuz 2013	2,5183	1,9282
1 Ağustos 2013	2,5654	1,9343
2 Eylül 2013	2,6978	2,0348

1 Ekim 2013	2,7552	2,0402
1 Kasım 2013	2,7249	1,9930
2 Aralık 2013	2,7504	2,0211

Ocak 2014'ün son günlerine gelindiğinde, dolar 2,2 TL seviyesini geçti ve 28 Ocak günü "tarihi rekor" kırarak 2,347 TL düzeyine yükseldi. "Faiz silahını hiç kullanmayacağız" diye kükreyen Erdem Başçı, *Yeni Şafak*'ın "Dik dur, artırma" manşetine rağmen "faiz silahını" kullanmak zorunda kaldı. T.C. Merkez Bankası, 29 Ocak gece yarısı (24:00) "agrasif" bir biçimde "faiz silahını" ateşledi. Gecelik faiz oranını %7,75'den

%12'ye ve "politika faizi"ni %4,5'tan %10'a yükseltti. Böylece Gezi Direnişi'yle birlikte tedavüle sürülmüş olan "faiz lobisi" "hayaldi, gerçek oldu"!

Ama dövizin "beli" kınlamadı. Faiz artışıyla 8 kuruş düşen dolar bir kez daha "baş" kaldırdı ve 2,283 seviyelerine yükseldi. Sonuçta, 31 Ocak 2013-2014 arasında TL, dolar karşısında %29,2, euro karşısında %29,8 değer yitirdi. Bir diğer ifadeyle, TL, dolar ve euro karşısında %30 devalüe edilmiş oldu.

20 Ocak 2014	3,0077	2,2124
21 Ocak 2014	3,0392	2,2425
22 Ocak 2014	3,0385	2,2455
23 Ocak 2014	3,0612	2,2591
24 Ocak 2014	3,1053	2,2782
27 Ocak 2014	3,1751	2,3184
28 Ocak 2014	3,2110	2,3470
29 Ocak 2014	3,0990	2,2699
30 Ocak 2014	3,0417	2,2274
31 Ocak 2014	3,1058	2,2837

Tüm bu süreçten geriye, "faiz lobisi" söylemi ile *Yeni Şafak*'ın manşetleri kaldı.

Ekonominin Halleri

“Birden bire”, en azından Recep Tayyip Erdoğan yanlısı (“yandaş”) “medya” açısından “birden bire” Türkiye ekonomisi altüst oldu. Bu “medya”ya göre, ekonomide ufak tefek sıkıntılar olsa da, herşey yolunda gidiyordu. Bu “medya”ya göre, önce Gezi Direnişi başladı ve ardından “paralel devlet”in 17 Aralık yolsuzluk operasyonu geldi. Dolar ve euro “rekor” kırdı. T.C. Merkez Bankası, istemeye istemeye faiz oranlarını yükseltti.

Oysa doğada, toplumda, siyasette hiçbir şey birden ortaya çıkmaz. Meydana gelen her şey, belli bir sürecin ve bu süreçteki niceliklerin bir sonucudur. Ekonomide ortaya çıkan “bunalım”lar, “kriz”ler, her zaman belli bir zaman aralığında biriken nicel sorunların nitel bir dönüşümü olmuştur. Türkiye ekonomisini yakından izleyenler bu gerçeği çok uzun zamandır somut verilerle ortaya koymuşlardır.

Türkiye ekonomisindeki son olaylar (kurların yükselmesi ve faiz oranlarının artırılması), Recep Tayyip Erdoğan’ın “teğet geçti” dediği 2008 *Mortgage Krizi*’yle başlamış ve yine Recep Tayyip Erdoğan’ın “teğet bile geçmeyecek” (27 Temmuz 2011) dediği 2010 yılındaki *Avrupa Borç Krizi*’yle geliş-

miştir.

Mortgage Krizi sürecinde, 2009 yılında, ihracat %22,6, ithalat %30,2 azalmıştır. Dış ticaret açığındaki küçülme doğrudan dış ödemeler dengesine (cari açık) yansımış, açık 40,4 milyar dolardan 12,2 milyar dolara inmiştir. Tümüyle dışa bağımlı bir ülkede dış dünyaya ilişkin gerilemeler ekonominin küçülmesine yol açmıştır. Bunun sonucunda da ekonomi %4,8 küçülmüştür.

2010 yılında, yani Mortgage Krizi’yle birlikte FED’in “3. parasal genişleme” politikalarını uygulamaya başlamasıyla “sıcak para” girişinde büyük bir artış olmuş ve bunun sonucunda ihracat %11,5 artarken, ithalat %31,7 ve dış ticaret açığı %84,7 artmış ve cari açık 12 milyar dolardan 45 milyar dolara çıkmıştır.

2011 yılında ise, ithalat %18,5, ithalat %29,9 artmış, dış ticaret açığı %47,8 artarak 106 milyar dolara ve cari işlemler açığı da 75 milyar dolara çıkmıştır.

Bu “büyüme” sayesinde ülke içi talep canlanmış, konut sektöründen dayanıklı tüketim mallarına kadar tüm alanlarda talep patlaması yaşanmıştır. Bu da 2011 seçimlerinde AKP’nin oylarını %50’ye yükseltmesi sonucunu doğurmuştur.

Gerek FED’in “parasal genişleme” politikası, gerekse Suriye politikaları üzerinden Katar ve Suudi Arabistan’dan aktarılan dolarla (“kaynağı belli olmayan döviz girişi”) sayesinde *ülke tarihinin bu en büyük cari açığı* finanse edilebilmiştir.

Bu durumun olası sonuçları-

(Milyon \$)	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Açığı	Cari Açık	Büyüme oranı
2007	107.272	170.063	-62.791	-37.781	4,7
2008	132.027	201.964	-69.936	-40.438	0,7
2009	102.143	140.928	-38.786	-12.168	-4,8
2010	113.883	185.544	-71.661	-45.447	9,2
2011	134.907	240.842	-105.935	-75.092	8,8
2012	152.462	236.545	-84.083	-48.504	2,2
2013	151.869	251.651	-99.782	-63.000	

nı 121. sayımızda şöyle belirtmiştik:

“Türkiye cari açığın finanse edilememesinden kaynaklanan yeni bir döviz krizinin arifesinde bulunmaktadır ve dış borçları ‘çeviremez’ hale, yani faizlerini ödeyemez hale gelmek üzeredir. Bu durumda AKP ‘ekonomi kurmayları’nın yapabileceği tek şey, ekonomist diliyle söylersek, ‘ekonomiyi soğutmak’ adına iç mal, hizmet ve kredi talebini kısımdır. Burada birincil dereceden tehlike oluşturan ise, bankaların verdiği konut kredileridir. Dolayısıyla ilk yapılacak iş konut kredi faizlerini yükseltmek olacaktır.”*

Ancak T.C. Merkez Bankası “faiz lobisi”ne “aslanlar” gibi direnerek faiz artırımına gitmemiş, bunun yerine bankaları kredi büyüme oranlarını %35’den %15’e indirmeye zorlamıştır. Bu da konut sektöründe talebin düşmesine yol açmıştır. Konut talebindeki daralma diğer alanlara da yansımıştır. Bu durumun AKP’nin temel müttefiki durumunda olan müteahhitlerin zora düşmesine neden olduğu görülünce de, T.C. Merkez Bankası faiz oranlarını düşürerek yeniden *iç talebi canlandırma* yoluna gitmiştir. (Gece-lik faiz oranları %12,5’tan %9’a düşürülmüştür.) Bu gelişmeler kurlar üzerinde ters yönde etkide bulunmuş ve kurların hızla yükselmesine yol açmıştır.

Yıl boyunca 1,65-1,70 TL bandında seyreden dolar, Ekim ayından itibaren 1,85’lerin üzerine çıkmıştır. Bunun üzerine T.C. Merkez Bankası 2006 yılından sonra ilk kez piyasalara doğrudan müdahale etmiş ve 750 milyon dolarlık döviz satışı gerçekleştirmiştir. Bu müdahalenin ardından dolar kuru 1,80’lerin altına inmişse de Kasım ortalarından itibaren, yani doğrudan müdahaleden bir ay sonra yeniden 1,80’lerin üzerine yükselmiştir.

30 Aralık 2011’e gelindiğinde dolar kuru 1,91’e çıkınca, T.C. Merkez Bankası bir kez daha (“agrasif”) piyasalara doğrudan müdahale etmiş ve döviz satış ihalesi yoluyla piyasalara 3,2 milyar dolar satmıştır. Ancak bu müdahale fazlaca etkili olmamış, dolar sadece iki kuruş gerilemiştir. Bunun üzerine T.C. Merkez Bankası 3 Ocak 2012 günü

bir kez daha piyasalara doğrudan müdahale etmiş ve 1 milyar dolar tutarında döviz satışı gerçekleştirmiştir. Böylece iki gün içinde T.C. Merkez Bankası 4,2 milyar dolar satmıştır.

Tüm müdahalelere rağmen, Ocak 2011’de 1,55 TL olan dolar 2011 yılını 1,91 seviyesinde kapatmıştır. Böylece 2011 yılında TL’nin değer kaybı %23 oranında gerçekleşmiştir.

Kurların yükselmesine yol açan en temel etmen, hiç şüphesiz yüksek cari açık ve bunun finansmanı sorunu olmuştur. Avrupa Borç Krizi koşullarında dış kredi sağlanmasındaki sıkışıklıklar ve bunun sonucu olarak cari açığın finansmanının ciddi bir “kırlanlık” haline gelmesi kurların yükselmesine yol açmıştır. Böylece Türkiye ekonomisi 2012 yılına giderek artan ve büyüyen bir kur ve cari açık sorunuyla girmiştir.

İthalata bağımlı bir ülkede cari açığın sınırlandırılmasının tek yolu şüphesiz ithalatın sınırlandırılmasından geçmektedir. İthalat ise, doğrudan *iç talep* tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla iç talebi daraltıcı politikalar yoluyla ithalatı sınırlandırmak ve bu yolla da cari işlemler açığını azaltmak olanaklıdır. Merkez Bankası da bu yolu izlemiş, iç talebi daraltmak amacıyla bankaların kredi hacmini azaltıcı önlemlere başvurmuştur. Bu da, bankaların “munzam karşılık oranları”nın** artırılması yoluyla gerçekleştirilmiştir.

2011 yılında %8,8 olan yıllık büyüme oranı, 2012 yılının ilk altı ayında %3,1’e inerken, 2011 yılında %7,8 *artan* hane halkının tüketimi ise, 2012 yılının ilk altı ayında %0,2 *azalmıştır*.

Öte yandan iç talepteki daralmaya paralel olarak sanayi üretimi *ilk altı ayda* ortalama %3,2 büyürken, sanayide kapasite kullanım oranı ortalama %74,3 düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylece, kapasite kullanım oranı, bir önceki yılın Ağustos ayına göre %2,4, bir önceki aya göre %1,8 azalmıştır.

İç talebin daraltılmasına yönelik politikaların bu sonuçları ve özellikle iç talepteki

** “Munzam” ya da “zorunlu” karşılık oranları, bankaların topladıkları mevduatlara karşılık olarak Merkez Bankası’nda bulundurmaları zorunda oldukları mevduat oranıdır. Bu yolla bankalar, topladıkları mevduatların belli bir bölümünü kullanamaz hale gelmektedirler. Böylece bankaların kredi hacminde belli bir sınırlandırmaya gidilmiş olmaktadır.

* *Kurtuluş Cephesi*, “Ekonomik Krizin Ayak Sesleri mi?”, Sayı: 121, Mayıs-Haziran 2011.

daralmanın konut sektöründe ortaya çıkardığı sorunlar (talep azalması yanında Fi-Yapı olayında olduğu gibi iflasların ortaya çıkması) karşısında 2012 yılının ikinci altı ayında iç talebin daraltılması politikalarından (Recep Tayyip Erdoğan'ın doğrudan müdahalesiyle) vazgeçilmiştir.

2012 yılının sonlarına doğru yeniden iç talebi artırıcı politikalara geri dönmüşse de, ekonomik büyüme %2,2 düzeyine inmiştir.

İç talepteki daralmaya paralel olarak büyüme hızının büyük ölçüde yavaşlaması karşısında zarar gören sermaye kesimlerini, müteahhitleri ve büyük tedarikçileri (AKP sayesinde zenginleşen tüm kesimleri) korumak amacıyla 2013 yılında *iç talebi artırıcı* politikalar uygulamaya sokulmuştur. Neredeyse tümüyle ithal mallarına bağlı iç talebin artırılmasının sonucu ise, dış ticaret açığının 84 milyar dolardan 99,9 milyar dolara çıkması olmuştur. Cari açık da, 48,5 milyar dolardan 63 milyar dolara yükselmiştir.

Tüm bu süreçte, 22 Mayıs 2013'de FED'in "3. parasal genişleme"yi sona erdireceğini açıklamasıyla birlikte kısa vadeli yabancı sermaye ("sıcak para") girişinin *büyük ölçüde azalacağı* ortaya çıkınca, cari açığın finansmanı sorunu birincil sorun haline gelmiştir. Bu da kurlar üzerinde etkisini göstermiş ve TL hızla değer yitirmiştir. Sonuçta dolar, Ocak 2014'de "tarihi rekor"unu kırarak 2,30'un üzerine çıkmıştır.

Doların "tarihi rekoru" karşısında T.C. Merkez Bankası'nın yaptığı ilk şey, 23 Ocak günü piyasalara 4 milyar tutarında dolar satmak olmuştur. Ancak 4 milyar dolarlık satışa rağmen doların "ateşi" söndürülemedi, birkaç kuruşluk düşüşün ardından dolar yeniden yükselmeye başlamış ve 28 Ocak günü dolar 2,34 TL düzeyine yükselmiştir.

Böylece 2013 yılının son günlerinden 23 Ocak gününe kadar yapılan müdahale sonucunda T.C. Merkez Bankası'nın döviz rezervleri *11,8 milyar dolar* erimiştir.

Brüt Döviz Rezervi	
06 Aralık 2013	114,8
13 Aralık 2013	115,1
20 Aralık 2013	114,2
27 Aralık 2013	112,0
03 Ocak 2014	110,3
10 Ocak 2014	109,7
17 Ocak 2014	106,9
24 Ocak 2014	102,4

Merkez Bankası'nın piyasalara doğrudan müdahalesine rağmen dolardaki yükselişin engellenemeyeceği görüldüğünde, kaçınılmaz olarak eski "yüksek faiz-düşük kur" politikasına geri dönmeye çalışılmıştır. Bunun sonucu olarak da 29 Ocak günü faizler artırıldı. Gecelik faiz oranı %7,75'den %12'ye ve "politika faizi" %4,5'tan %10'a yükseltildi. Bu faiz artışından beklenen, yüksek oranda "sıcak para"nın gelmesi ve bu yolla kurların aşağı yönde hareket etmesidir. Böylece 2002-2008 yıllarında uygulanan "yüksek faiz-düşük kur" politikasının bir kez daha etkili olacağı beklenmektedir.

Açıktır ki, geçmiş dönemde "yüksek faiz-düşük kur" politikasının etkili olmasının temelinde dünya çapında kredi hacmindeki genişleme yatmaktadır. Bugün ise, FED'in "3. parasal genişleme"yi bile sonlandırma yöneldiği bir ortamda, böyle bir kredi genişlemesinden daha çok kredi daralması söz konusudur. Dolayısıyla "yüksek faiz-düşük kur" politikasının etkili olabilmesinin koşulları bulunmamaktadır.

Bunlardan daha da önemli olan, FED'in "3. parasal genişleme"yi sona erdirmeye kararının arka planında ABD ve diğer emperyalist ülkelerdeki krizin geri-bıraktırlmış ülkelere ihraç edilmesinin yatmasıdır. Bugünlerde "*kırılğan beşli*" denilen, Türkiye, Brezilya, Hindistan, Güney Afrika ve Endonezya krizin ihraç edileceği hedef ülkeler durumundadır. Yine son zamanlarda "*kırılğan beşli*"ye Şili, Rusya ve Arjantin eklenerek "*kırılğan sekizli*"den söz edilmeye başlanmıştır.

Yakından bakıldığında, kısmen Hindistan ve Rusya dışında kalan altı ülke, özellikle de 1980-1994 yılları arasında sürüp giden dünya borç krizinin en etkin olduğu ülkelerdir. Bunların en temel özelliklerinden birisi, diğer geri-bıraktırlmış ülkelere göre görece daha büyük bir ekonomiye sahip olmalarıdır. İkinci olarak, bu ülkelerde emperyalist ülkelerin doğrudan sermaye yatırımları (*joint venture* ve portföy yatırımları) ilk sıraları almaktadır. 2012 verilerine göre, geri-bıraktırlmış ülkelere yapılan doğrudan sermaye yatırımı tutarı 2,8 trilyon dolar olup, bunun 1,2 trilyon doları (%41'i) "*kırılğan sekizli*"nin yedi ülkesine yapılmıştır. Dolayısıyla FED'in "3. parasal genişleme" politikasını sona erdirmesiyle birlikte dünya çapındaki likidite daralmasından en çok etkilenecek

ülkelerin başında bu yedi ülke gelmektedir.

Doğrudan Sermaye Yatırımı (Milyon \$)	
Brezilya	469.360
Endonezya	194.029
Türkiye	150.595
Şili	109.453
Hindistan	108.178
Arjantin	77.790
Güney Afrika	56.597
Yedi ülke toplamı	1.166.002
Kaynak: UNCTAD, FDI/TNC verileri, 2013.	

Türkiye özelinde FED'in "3. parasal genişleme" politikasını sonlandıracağına ilişkin açıklamayı yaptığı tarihte (22 Mayıs 2013) portföy yatırımları (hisse senetleri, devlet iç borçlanma senetleri/DİPS ve repo) 166 milyar dolar iken, 2013 yılının sonunda 51 milyar dolar azalarak 114 milyar dolara inmiştir. Ocak 2014'de 7 milyar dolar yabancı sermaye Türkiye'yi terk etmiş ve yabancıların portföy yatırımları 107,8 milyar dolara inmiştir.

Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırımları				
(Milyon \$)	Hisse Senedi	DİPS	Repo	Toplam
17 Mayıs 2013	82.288	69.850	13.924	166.062
21 Haziran 2013	61.731	62.513	13.545	137.789
6 Aralık 2013	58.327	56.022	13.082	127.431
13 Aralık 2013	59.664	55.170	13.308	128.142
20 Aralık 2013	55.510	53.832	13.256	122.598
27 Aralık 2013	49.379	52.689	12.570	114.638
3 Ocak 2014	50.543	51.491	12.212	114.246
10 Ocak 2014	50.766	50.355	12.317	113.438
17 Ocak 2014	49.744	50.600	11.922	112.266
24 Ocak 2014	46.867	48.289	12.678	107.834
Kaynak: TCMB.				

Bilinebileceği gibi, günlük "piyasa" dilinde "sıcak para" olarak tanımlanan bu portföy yatırımları Türkiye ekonomisinin sürdürülebilirliğinin de en temel aracı durumdadır. Cari açık, "kaynağı belli olmayan döviz girişi" yanında, asıl olarak "yurtdışı yerleşikler" in portföy yatırımlarıyla finanse edilmektedir. Bunlarda meydana gelen azalış, kaçınılmaz olarak cari açığın finansmanını

önemli ölçüde "kırılgan" hale getirmektedir. Bu durumda doğrudan dış borçlanmaya gitmekten başka seçenek kalmamaktadır. Bu da bir kez daha IMF'nin kapısını çalmak demektir. Daha düne kadar IMF'ye "borçlanmamızı ödedik, üstelik IMF'ye beş milyar dolar borç verdik" diyen Recep Tayyip Erdoğan gibi IMF'ye "kafa tutan" ve bununla "prim" yapan bir politikacı için böyle bir durum, "karızmanın çizilmesi"nin ötesinde tüm inandırıcılığını yitirmesi anlamına gelmektedir. Bu da, bir ekonomik krizle (Şubat 2001 krizi) iktidara geldiğini düşünen AKP'nin bir başka ekonomik krizle (belki de bugün içine girilen kriz süreciyle) iktidarı kaybetmesi anlamına gelecektir.

Gerçekte ise, ekonomik krizler bir günde ve birden ortaya çıkmazlar. Gerek ekonominin işleyiş kuralları, gerek kredi sistemi nedeniyle ekonomilerde meydana gelen belirgin bir kırılma, bir krizin başlangıcı olmaktan öte anlam taşımaz. Bu kırılmanın kriz olarak tanımlanabilecek duruma gelmesi için üç ay ile 9 ay arasında bir zaman gerekir. Bugün itibarıyla, TL, dolar karşısında %30 değer yitirmiştir. Enerjiden tarım ürünlerine kadar hemen her şeyi ithal eden Türkiye'de TL'nin değer yitirmesi, kaçınılmaz olarak fiyatlara yansacaktır. Bu da en az %30 düzeyinde bir enflasyon anlamına gelir. "Dalgalı kur rejimi"nde ulusal paranın değer yitimi, *sabit kur sisteminde* yapılan devaülasyonlar gibi anında fiyatlara yansımamaktadır. Bu nedenle de, TL'nin son dönemdeki değer kaybının fiyatlara yansması belli bir zamanı kapsayacaktır. Bu da "kriz" boyutunda şiddetli bir durumun kısa dönemde hissedilmesini önleyecektir. Dolaşısıyla da siyaset üzerindeki etkisi zamana yayılacaktır. Unutulmamalıdır ki, Şubat 2001 krizinin siyasal sonuçları, ancak Kasım 2002 seçimlerinde ortaya çıkmıştır. Son ekonomik gelişmelerden kısa vadede siyasal sonuçlar beklenilmesi, sadece beklentiye girilenleri hayal kırıklığına uğratmaktan öte bir değere sahip değildir.

Helal Para Haram Faiz

Bugün, hiç tartışmasız Türkiye çok ciddi bir ekonomik darboğaza girmiştir. “Kırlgan beşli” ya da “kırlgan sekizli” içinde yer alsın, her durumda “dış alem”deki olumsuzluklar Türkiye ekonomisini uzun yıllar etkileyecek bir ekonomik krize sürüklemek üzeredir.

“Dış alem”den gelen kriz koşullarında ya da krizin ayak sesleri duyulduğunda (dışa bağımlı ekonomilerin yazgısıdır bu) yapılabilecek olanlar da sınırlıdır. Bir taraftan yıllar içinde birikmiş olan dış borçların çevrilebilirliği, yani faiz ödemelerinin düzenli olarak yapılması ve borçların yenilenmesi sorunuyla karşı karşıya kalınır, diğer yandan varolan ekonomik ilişkilerin sürdürülebilmesi için gerekli yeni “dış kaynaklar” (“taze para”) bulunması sorunu ortaya çıkar. Her durumda dışa bağımlı ülkenin “dış alem”den gelecek olan dövizlere gereksinimi vardır. Bunlar da, ya uzun vadeli kurumsal borçlanma yoluyla ya da kısa vadeli “sıcak para” girişiyle sağlanabilir. Birincisi, yani uzun vadeli kurumsal borçlanma, doğrudan IMF düzeyinde yapılacak “stand-by” anlaşması ile olanaklıdır. İkincisi ise, “sıcak para”ya verilecek faizlerle ilgilidir.

Ekonomi ne kadar fazla dövize gereksinme duyarsa, “sıcak para”nın talep ettiği faiz oranı da o ölçüde artar (arz-talep yasası). Döviz ihtiyacının yüksek faizle temin edilmesi, doğrudan ülke parasının değerine ve kamu bütçesine yansır. Kamu bütçesine yansıyan yüksek faiz oranı, bütçede faiz giderlerinin artmasına yol açar. Bütçe açığını kapatmanın tek yolu da yeni vergiler konulmasıdır.

Kaçınılmaz olarak artan vergiler tüketici

kitlelerinin alım gücünü azaltır, dolayısıyla iç talep daralır. Öte yandan yüksek faiz oranları bireysel ya da kurumsal kredilere yansır. Kredi maliyetleri artar. Bu da fiyatlara yansırarak bir kez daha iç talebin daralmasına yol açar. İç talebin daralması “reel sektör”e yansırarak üretimin azalmasına, pek çok işyerinin kapanmasına ve sonuç olarak işsizliğe neden olur. Bu da iç talebi daha da azaltır. İç ticaret, daralan talebin etkisiyle azalır ve ticari kârlar, hem oransal olarak, hem de miktar olarak azalır.

Ancak dışa bağımlı, yani tüm iç tüketimini neredeyse ithal mallarla karşılayan bir ülkede iç talebin daralması ister istemez cari açığın küçülmesine, dolayısıyla da ülkenin döviz gereksinmesinin azalmasına yol açar. Böylece ülke ekonomisi giderek daha alt düzeyde de olsa yeni bir denge noktasına ulaşır. Bu da ekonomik krizden *küçülerek* çıkılması demektir.

Ama AKP iktidarını tüm bunlar ve kapitalist dünya ekonomisinin işleyişi hiç ilgilendirmemektedir. Onlar için, varsa da, yoksa da, iç talebi canlı tutmak, tüketimi artırmak ve böylece ticareti büyütme. Şüphesiz tümüyle ithalata bağımlı olan iç talebin artırılması demek cari açığın artması demektir. Dünya kredi hacmindeki daralma koşullarında cari açığın finanse edilemez hale gelmesine yol açar. Diğer bir ifadeyle, cari açığı finanse edebilmek için yüksek faizle dış borçlanmaya gidilmesi zorunlu hale gelir. Bu da, bir kez daha kurların yükselmesine yol açar. Kurların yükselmesi ithal ürünlerinin fiyatlarının artmasına, dolayısıyla enflasyonun yükselmesine ve sonuçta iç talebin daralmasına neden olur. İç talepteki daral-

ma da, üretimin düşmesi, işsizliğin artması ve tüketicilerin vergi yükünün büyümesi demektir. Böylece bir kez daha başa dönmüş olunur.

Bugün AKP'nin yapmaya çalıştığı şey, seçimlere kadar kurlarda meydana gelen yükselişin fiyatlara yansımaları (enflasyon) engellemekten ibarettir. Bu yüzden Merkez Bankası'nın doğrudan dolar satarak piyasalara müdahale etmesi de, 29 Ocak gece yarısı faizleri "beklenmedik" oranda arttırması da bu amaca yöneliktir.

Feodal-tacir zihniyetine sahip AKP'nin anlayamadığı şey, ekonominin tüm işleyiş kuralları ve mantığının kapitalist nitelikte oluşudur.

Kapitalizm koşullarında kâr oranları her şeyin başı ve sonudur. Kapitalist (ister sanayici kapitalist olsun, ister para ticareti yapan kapitalist olsun) her zaman yüksek ve daha yüksek kâr oranı sağlamak yönünde hareket eder.

"Sermaye, kâr olmadığı zaman ya da az kâr edildiği zaman hiç hoşnut olmaz, tıpkı eskiden doğanın boşluktan hoşlanmadığının söylenmesi gibi. Yeterli kâr olunca sermayeye bir cesaret gelir. Güvenli bir yüzde 10 kâr ile her yerde çalışmaya razıdır; kesin %20, iştahını kabartır: %50, küstahlaşır; %100, bütün insani yasaları ayaklar altına aldırır; %300 kâr ile, sahibini astırma olasılığı bile olsa, işlemeyeceği cinayet, atılmayacağı tehlike yoktur. Eğer kargaşalık ile kavga kâr getirecek olsa, bunları rahatça dürtükler." (T. J. Dunning. Akt. Marks, *Kapital I*, s. 779.)

Faiz ise, Marks'ın tanımıyla, "kökeni bakımından, faal kapitalistin, sanayicinin ya da tüccarın, kendi sermayesi yerine borç alınan sermayeyi kullandığında, para-sermaye sahibine ve onu ödünç verene ödemek zorunda olduğu kârın, yani artı-değerin yalnızca bir parçasıdır." (Marks, *Kapital III*, s. 325.) Bu parça ne kadar büyük olursa, kâr o ölçüde azalır. Bu nedenle faizlerin yükselmesi, kredi kullanan sanayici ve tüccarın ("reel sektörün") kârlarının daha büyük bir bölümünü para-sermaye sahibine ("finans kuruluşları"na) aktarması demektir. Bunun tersi de geçerlidir. Doğal olarak, her zaman daha yüksek (azami/maksimum) kâr peşinde koşan sanayi ve ticaret sermayesi ile bu

kârdan faiz olarak pay alan para-sermaye arasında bir çelişki ortaya çıkar. Bu çelişki- de, kendi öz sermayesi olmayan sanayi ve ticaret sermayesi açısından faiz, *kendisinin* kârından alınan "haraç" olarak da görülebilir.

İşte AKP'li "iş dünyası"nın zihniyet dünyasında faiz karşıtlığı böyle ortaya çıkar.

Gerçekte ise, faiz, öz sermayesi olmayan sanayici ve tüccarın kâr edebilmek için sahip olması gereken sermaye (borç para ya da kredi) karşılığında ödenen bir paydır, "gelir ortaklığı"dır. Bu ortaklıkta, ortakların hangi oranda kâr bölüşecekleri "serbest piyasa" kurallarına göre belirlenir. Bu da arz ve talep yasasına göre biçimlenir.

Eğer piyasalarda borç verilebilir sermaye (para) çoksa, yani para arzı fazlaysa, talep sabit olduğu koşullarda (ya da arza göre daha azsa) faizler düşük olur. Eğer para arzı sabitse (ya da talebe göre daha azsa), kredi talebi arttıkça faizler de yükselir.

Dünya kadar, FED'in "3. parasal genişleme" politikasına son verme kararına kadar, dünya çapındaki para-sermaye hacmindeki (para arzı) büyük artışın doğal sonucu olarak faiz oranları olabildiğince düşük olmuştur. Şimdi ise, bu para arzı azalmaktadır ve sonuçta talep aynı kaldığı ya da arttığı koşullarda faiz oranlarının yükselmesi kaçınılmazdır.

Öte yandan cari işlemler açığı veren ve bu nedenle "dış kaynağa", yabancı para-sermayeye gereksinmesi olan ülkeler açısından, gereksinmenin büyüklüğüne (talep miktarı) ve aciliyetine (kısa vadeli oluşuna) bağlı olarak değişken faiz oranları söz konusu olur. FED politikaları sonucunda dünya kredi hacmindeki genişleme faiz oranlarının düşmesine yol açtığı gibi, daralması da faiz oranlarının yükselmesine yol açar.

Kapitalist sistemde tüm bu kâr-faiz ilişkisi, doğal kabul edilen ve karşılıklı çıkara dayanan bir ilişkidir. Recep Tayyip Erdoğan'ın çok sevdiği sözle, "win-win" ilişkisidir. Sanayici ve tüccar, kendi öz sermayesi, yani kendisine ait bir sermayesi olmadığı için borç (kredi) alır. Aldığı borç para (kredi) ile sanayici üretimi gerçekleştirmek için gerekli metalleri, tüccar ise satışından kâr elde edeceği malları alır. Bu borç para (kredi) olmadığı koşullarda ne sanayici, ne tüccar tek kuruş kâr elde edemez. Bu bilindiği için, kapitalist sistem içinde "kapitalist zihniyet"

hiçbir zaman kredi karşılığında ödediği faizi kendisinden alınan “haraç” olarak görmez.

AKP (ya da “İslamcı”) zihniyetine göre, faiz “haraç”tır, haraç olduğu anlamda da “haram”dır. Çünkü para-sermaye, sadece basılı kağıt parçalarını ona-buna vererek, helal kazançtan faiz adı altında “haraç” almaktadır. Para üzerinden para kazanmaktadırlar ve bu kazançlarında hiçbir “alınteri” yoktur! Kendi zihniyet dünyalarında “alınteri” dökülmeden kazanılan her şey “haram”dır!

Onların ideali, cimri Yahudi tüccardır. Bunun yerli dildeki karşılığı “Kayserili tüccar” olmaktadır. Cimri Yahudi tüccar gibi, önce kendi parasıyla bir sandık limon almaktadır. Ardından bu limonları satarak elde ettiği parayla iki sandık limon alıp satmalıdır. Bunu başarabilmesi için, yapacağı tek şey cimrilik yapmaktır, yemeyip-içmeyip kazandığını biriktirmeli ve yeniden ticarete yatırmalıdır. Böylece “allah yürü ya kulum” dediği sürece, limon sandıklarının sayısı artacak, bizim cimri Kayserili tüccarın satışı ve geliri yükselecektir. Bir sandık, on sandık, yüz sandık derken, giderek kamyon dolusu, TIR dolusu limon alıp-satmaya başlayacaktır. Kamyonları kamyonlar, TIR’ları TIR’lar takip edecek, kazanç (kâr) giderek büyüyecek ve nihayetinde başka alanlarda faaliyet gösterecek kadar parası (sermayesi) olduğunda şirketleşecek, ardından da holding haline gelecektir.

Bütün bunları yaparken feodal-tacirimiz, hiçbir biçimde kredi kullanmadığından hiç kimseye de faiz ödemiş olacaktır. Burada bu feodal-tacirin limonlarını satın alanlar da, kendi “alınteri” ile çalışıp kazanan insanlardır. Dolayısıyla onların paraları “helal”dir. Böylece “helal” limonlar, “helal” para sahipleri tarafından satın alınarak feodal-tacirin zenginleşmesini sağlamış olacaktır.

Buraya kadar herşey “din”e uygun görünmektedir. Ama ne yazık ki, sistemin adı kapitalizm ve işleyişi de “serbest pazar ekonomisi”dir. Bu sistem içinde limon satarak birisinin zengin olduğunu gören ve kendisinin de bu yolla zengin olabileceğini düşünen bir başka “Kayserili” çıkabilir. O da birincisinin yolundan gider. Bir sandık limon alır, satar... Böylece “piyasa”da limon satanların sayısı birden ikiye, satılacak limonların

miktarı iki katına çıkar. Yani limon arzı artmıştır. Eğer piyasada limona olan talep artmamışsa, yani aynı kalmışsa, bu durumda limonların fiyatı düşer. Her iki limon tüccarı da fiyatlarını düşürmek zorunda kalır. Bunun sınırı ise, limonların alış fiyatıdır. Limonların satış fiyatı alış fiyatının altına düştüğü andan itibaren, her iki limon tüccarı da zarar eder. Bir süre cimrice harcamayıp biriktirdikleri paraları zarar telafi etmek için kullanırlar. Şirketleşme, holdingleşme, zengin olma “hayal” haline gelir.

Aynı durum banka kredisi kullanan limon tüccarı için de geçerlidir. Diğerlerinden tek farkı, limonları satın almak için kredi kullanması ve bunun karşılığında belli oranda faiz ödemesidir. Dolayısıyla bunun kâr marjı diğerlerinden daha azdır ve zarar ettiğinde krediyi ödeyemez hale gelir. Böylece kredi veren banka parasını alamaz ve kendi hesabına zarar yazar. Bu da bankaların “kredi riski” dedikleri durumdur.

Bu limon ticareti yoluyla zenginleşme “modeli”nde bir eksik nokta vardır: Limon tüccarları aldıkları limonların *alış fiyatının üstünde* satarak kâr (“helal kazanç”) elde etmeleridir. Burada limon üreticisinin geliri her durumda limon tüccarından daha az olmaktadır. Limon üreticisinin kendi “alınteri” ile, “emeği” ile ürettiği limonları daha yüksek fiyattan satan birileri bu işten kâr etmektedirler ve bu kâr da “helal kazanç” olarak kabul edilmektedir. Öte yanda, limon alıcısı da, gerçek üretim fiyatının üzerinde bir pay ya da “haraç” ödeyerek limonu satın almaktadır. Ama bu “haraç”, bizim “helal” limon satıcılarımız tarafından “haram” kabul edilmemektedir. Bu “kazanç”, onun hakkıdır, çünkü limonları almış ve üreticinin doğrudan bulamayacağı alıcıya götürmüştür. Böylece limon üreticisi ile limon alıcısı arasında “buluşturucu” işlevini yerine getirmiştir, öyleyse bu “aracılık” ilişkisinin kazancı da “helal” olacaktır!

Oysa bankalar da aynı işi yapmaktadırlar. Bir tarafta para sahipleri, diğer tarafta para sahibi olmayanlar vardır. Bankalar (finans kuruluşları, hedge fonları vb.), para sahipleri ile paraya gereksinme duyanlar arasında “aracılık” yapar. Limon ticaretinde yapılan “aracılık”tan elde edilen kazanç (ki burada adı faizdir) “helal” ise, bankaların para ticaretinde yaptıkları “aracılık”tan elde ettikleri kazanç da “helal” olacaktır.

Bu iki durum, AKP'nin feodal-tacir zihniyetinin bir türlü anlayamadığı, daha doğrusu anlamamazlıktan geldiği şeydir.

Burada üreticiler ile tüketiciler arasında "aracılık" yapanlar kutsanırken, üreticilerin kendi ürünlerini kendilerinin satması tümüyle dışta bırakıldığı da gözden kaçınılmamalıdır. Bizim cimri feodal-tacirimiz "uyanık"lık yapmaktadır. Üretici ile tüketiciyi yan yana getirmek yerine, birbirlerinden uzak olmasından yararlanarak kazanç elde etmektedir. Aralarındaki mesafe ne kadar uzak olursa, feodal-tacirin kârı o kadar büyük olacaktır. Tıpkı bir zamanlar "güneş batmayan imparatorluk" olan İngiltere'nin Hindistan'la olan ticareti gibi. Bugün tartışmasız herkes bilmektedir ki, İngiltere, yüzyıllarca Hindistan'ı ticaret yoluyla alabildiğine sömürmüştür.

Bu ünlü "faiz haramdır" masalları, bir başkasının "helal" kazançtan elde ettiği parasal birikimlerini kendi ticari sermayesi için hiçbir karşılık ödemeksizin kullanma zihniyetinin ürünüdür. Bu da ancak harcayabileceğinden çok daha fazla para kazanan kişilerin olduğu ve bu kişilerin "vatan, millet" adına bu birikimlerini isteyenlere ve ihtiyacı olanlara karşılıksız olarak verdiği bir toplumda mümkündür. Ancak o zaman da parasal birikim, kişisel olmaktan çıkar toplumsal nitelik alır. Bu da olsa olsa, Bay Dühring'in "yeni sosyaliter kuruluş"unda mümkündür.

Şurası kesindir: Bankalar, para ticareti yapan kuruluşlardır. Belli bir "kâr payı" karşılığında topladıkları malı (parayı) daha yüksek bir "kâr payı" karşılığında ihtiyacı olanlara satar. Bu yönüyle, herhangi bir malın ticaretini yapan tüccarlardan zerre kadar farkları yoktur.

Yeniden güncel duruma dönersek, bugün dünya çapında "likidite" bolluğunun sonuna gelinmiştir. Düne kadar FED politikaları sonucunda dünya çapında ortaya çıkan para bolluğu, faizleri alabildiğine düşürmüştü, çoğu durumda sıfır faizle borç para alınabilir olmuştur. Malın (para) maliyeti sıfır ya da sıfıra yakın olunca, kaçınılmaz olarak malın satış fiyatı (kredi faizleri) da o kadar düşmüştür. Bir diğer ifadeyle, borç verilebilir para arzı, para talebinden çok daha fazla olmuştur. Şimdi arz azalırken, talep yükselmiştir. Kapitalist sistemde her zaman olduğu gibi, arz-talep dengesi bozulduğunda fi-

yatlar da değişir. FED'in para arzını kısması, herhangi bir malın arzının azalması türünden bir sonuç üretmektedir. Borç para ya olan talep yüksek olduğu sürece, para arzındaki azalışın paranın fiyatına (faiz oranı) yansımaları doğaldır.

Bugün T.C. Merkez Bankası'nın faizleri yükseltmek zorunda kalması, daha yüksek faiz oranıyla "dış alem"den para talep etmesi anlamına gelmektedir. İster cari açığı kapatmak için olsun, ister iç tüketim ve yatırımlar için olsun, dış borçlanmaya gitmek zorunda olan her ülke, kaçınılmaz olarak para arzındaki azalışa paralel olarak daha yüksek maliyetle borçlanmak zorunda kalacaklardır. Bu da daha yüksek faiz ödemesi demektir.

Dış borçların (dış krediler) maliyetlerinin yükselmesi, yabancı paraların fiyatının yükselmesi, yerli paranın değerinin düşmesine yol açar. İkinci olarak, dış borçlanma yoluyla sağlanan kredilerin maliyetleri artacağından kredi faiz oranları da yükselir. Her iki durumda da, kredi kullanan şirketlerin faiz giderleri ve kur riskleri artar. Kredi maliyeti yükseldikçe, mevcut kredilerin çevrilebilirliği azalır ve yeni kredi talepleri azalır. Bu da üretimin düşmesine ve hatta durmasına yol açarak işsizliğin artması sonucunu doğurur.

Kredi maliyetlerinin yükselmesi (faiz oranlarının artması), kredili satışların düşmesine de yol açar. Bu da iç talebin daralmasına, üretilen malların satılamamasına, iflaslara, dolayısıyla da bir kez daha üretimin düşmesine ve durmasına neden olur.

Öte yandan, bütçe harcamalarını karşılayabilmek için borçlanmak zorunda kalan devlet, artan faiz oranları nedeniyle daha fazla faiz ödemek zorunda kalır. Artan faiz giderlerini karşılamak için vergiler artırılır. Vergi artışı doğrudan fiyatlara ve tüketicilere yansır.

Ödenemeyen krediler, üretimde duraklamalar, iflaslar, artan vergiler birbiri ardına gelir. İşsizler ordusuna yeni işsizler katılır. Kitlelerin alım gücü düşer, talep daralır. Yüksek faiz ve yüksek kur nedeniyle artan fiyatlar, düşen taleple belli ölçüde dengelenir. Tek sorun, bu dengenin ne zaman ve ne kadar sürede gerçekleşeceğinin bilinmemesidir. Her zaman olduğu gibi, tüm bu sorunların (kriz) faturasını çalışan kitleler ödeyecektir.

76 milyon Nüfusun 70 milyonu Kentlerde Oturuyormuş!

Türkiye nüfusu 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 76 667 864 kişi oldu

Türkiye’de ikamet eden nüfus 2013 yılında, bir önceki yıla göre 1 040 480 kişi arttı. Erkek nüfusun oranı %50,2 (38 473 360 kişi), kadın nüfusun oranı ise %49,8 (38 194 504 kişi) olarak gerçekleşti.

Yıllık nüfus artış hızı 2012 yılında %12 iken, 2013 yılında %13,7’ye yükseldi.

İl ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı %91,3 oldu

İl ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı 2012 yılında %77,3 iken, 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulması ve büyükşehir statüsündeki 30 ilde, belde ve köylerin ilçe belediyelerine mahalle olarak katılmasının önemli etkisiyle bu oran 2013 yılında %91,3 olarak gerçekleşti.

İstanbul’da ikamet eden nüfus bir önceki yıla göre %2,2 artış gösterdi

Türkiye nüfusunun %18,5’inin ikamet ettiği İstanbul, 14 160 467 kişi ile en çok nüfusa sahip olan il oldu. Bunu sırasıyla takip eden iller; %6,6 ile (5 045 083 kişi) Ankara, %5,3 ile (4 061 074 kişi) İzmir, %3,6 ile (2 740 970 kişi) Bursa ve %2,8 ile (2 158 265 kişi) Antalya’dır. Bayburt ili ise 75 620 kişi ile en az nüfusa sahip il oldu.

Türkiye nüfusunun ortanca yaşı yükseldi

Ülkemizde 2012 yılında 30,1 olan ortanca yaş, 2013 yılında önceki yıla göre artış göstererek 30,4 oldu. Ortanca yaş erkeklerde 29,8 iken, kadınlarda 31 olarak gerçekleşti. Ortanca yaşın en yüksek olduğu iller sırasıyla Sinop (38,2), Balıkesir (37,7) ve Edirne (37,6) iken, en düşük olduğu iller ise sırasıyla Şırnak (18,7), Şanlıurfa (19) ve Ağrı (19,7)’dir.

(TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2013)

	Toplam Nüfus	Kent Nüfusu	%	Kır Nüfusu	%
1960	27.754.820	8.859.731	31,9	18.895.089	68,1
1965	31.391.421	10.805.817	34,4	20.585.604	65,6
1970	35.605.176	13.691.101	38,5	21.914.075	61,6
1975	40.347.719	16.869.068	41,8	23.478.651	58,2
1980	44.736.957	19.645.007	43,9	25.091.950	56,1
1985	50.664.458	26.865.757	53,0	23.798.701	47,0
1990	56.473.035	33.326.351	59,0	23.146.684	41,0
2000	67.803.927	44.006.274	64,9	23.797.653	35,1
2007	70.586.256	49.747.859	70,5	20.838.397	29,5
2010	73.722.988	56.222.356	76,2	17.500.632	23,7
2012	75.627.384	58.448.431	77,3	17.178.953	22,7
2013	76.667.864	70.034.413	91,3	6.633.451	8,7

İstatistiklerle oynama, istatistikleri manipüle etme ve siyasal amaçlara tabi kılma uygulamaları neredeyse her şeyin miladı sayılan 12 Eylül askeri darbesi sürecinde başladı. “Merhum” Başbakan Turgut Özal’ın 1984 yılında yaptığı “mahalli idareler kanunu”nda yaptığı değişiklikle Türkiye’nin nüfus yapısı birden bire değişti.

1980 nüfus sayımına göre Türkiye nüfusunun %43,9’u kentlerde, %56,1’i kırlarda oturuyor görünürken, 1985 yılında kentlerin oranı %53’e yükselirken, kırdaki oturanların oranı %47’le düşüverdi. Böylece Türkiye “muasır medeniyet seviyesi”ne yakışır biçimde “medeni” bir ülke haline geliverdi.

Ardından nüfus sayımlarına yönelik “medyatik” saldırılar başladı. Bugün “kullanışlı aptallar” denilen küçük-burjuva okuryazarları “bir gün boyunca insanları evlere hapsederek nüfus sayımı yapmak çağdırlıktır” propagandasına girişiler ve etkili oldular. Bunun sonucunda 1990 yılından itibaren nüfus sayımlarının yapılmayacağı, “projeksiyonlar”la nüfusun belirleneceği ilan edildi.

Bu durum ancak 10 yıl sürdürülebildi. Yapılan “nüfus projeksiyonları”nın birbiriyle çelişmesinin ötesinde, ekonomi “aktörleri”nin istemlerine karşılık vermediği görüldü. Bu nedenle de 2000 yılında bir kez daha nüfus sayımı yapılmak zorunda kalındı. Bu nüfus sayımı da, bugün için son nüfus sayımı olarak tarihe geçti.

2000 yılından sonra yeniden “nüfus projeksiyonları”na geçildi.

Yeni “nüfus projeksiyonları”na göre, Türkiye nüfusu 2004 yılında 71.813.000 olurken, 2007 yılında 73.875.000 oldu. Ancak aradan bir yıl geçince, TÜİK nüfus istatistiklerini (“projeksiyonları”nı) yenileyerek, 2007 yılında Türkiye nüfusunun 70.586.256 olduğunu ilan etti. Böylece Türkiye “tarihinde” ilk kez nüfus bir gecede 3.288.744 kişi azaldı.

Ama “garabet” bunla da bitmedi. Yüksek Seçim Kurulu (YSK) TÜİK’in ilk verisinden yola çıkarak 2007 genel seçimlerinde seçmen sayısının (2004) 43.552.931’den 42.799.303’e düştüğünü açıkladı. Ve bu nüfus verilerine uygun seçmenlerle genel seçimler ve anayasa referandumu yapıldı.

28 Kasım 2008 tarihinde YSK, TÜİK’in düzeltilmiş nüfus verilerinden yola çıkarak bir kez daha seçmen sayısını açıkladı. Buna göre, 2007 yılında 42.799.303 olan seç-

men sayısı, birden 48.265.644’e yükseldi. Türkiye nüfusu TÜİK’in yeni “veri”sine göre 3,2 milyon azalırken, seçmen sayısı 5,5 milyon artmış oldu.

AKP iktidarının çıraklık-kalfalık ve ustalık dönemlerinden geçmesi gibi TÜİK de aynı aşamalardan geçti. Nihayetinde 2007 yılında “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi” yaratıldı. Bu sistem sayesinde insanları evlerine kapatarak nüfus sayımı yapılması “külliye” tarih olurken, Türkiye nüfusu her yıl düzenli biçimde birer milyon artar oldu. Ve bugün Türkiye nüfusu 76.667.864 kişiye ulaştı.

Nüfus arttığı ölçüde seçmen sayısı da arttı. Ancak “genç nüfusa” sahip bir ülke olduğumuz için, 2008-2013 döneminde nüfus 6 milyon artarken, seçmen sayısı sadece 3,2 milyon artışla yetindi.

TÜİK’in nüfus verilerindeki bu “garabet” bununla da sınırlı kalmadı.

TÜİK’in 15974 sayılı 29 Ocak 2014 tarihli bültenine göre Türkiye nüfusu 76.667.864 olurken, bu nüfusun %91,3’ünün, yani 70 milyon 34 bin 423 kişinin **kentlerde oturduğu** açıldı.

Doğal olarak kentlerde oturan nüfusun dışında kalanlar, yani 6 milyon 633 bin 451 kişi kırlarda oturmaktadır. Böylece Türkiye tarihinde yeni bir “rekord” a imza atılmış, yıllarca Süleyman Demirel’in dilinden düşmeyen kırsal nüfusun %5’e inmesi “hayali”nin “gerçek”leşmesine bir adım kalmıştır!

Diğer yandan TÜİK’in 15 Ocak 2014 tarihinde yayınladığı Ekim 2013’e ilişkin “*Mevsim Etkilerinden Arındırılmamış Temel İşgücü Göstergeleri*”ne göre, Türkiye nüfusu 74 milyon 717 bin kişi olarak görünürken, kent- sel nüfus 51 milyon ve kırsal nüfus 23,7 milyon görünmektedir. Buna göre, Türkiye nüfusunun %68,3’ü kentlerde, %31,7’si kırlarda oturmaktadır. Bu da “son nüfus sayımı”ndaki oranlara (%64,9/%35,1) yakındır.

Şüphesiz TÜİK verileri tümüyle siyasal amaçlara göre biçimlendirilmektedir. TÜİK’in son nüfus verisi, yani %91,3’ü kentlerde oturan 76,7 milyonluk nüfus verisi, Recep Tayyip Erdoğan’ın “üç çocuk, yetmez beş çocuk” sloganını desteklemeye yönelik olduğu kadar, yeniden düzenlenen yerel yönetimler ve büyükşehir belediye yasalarına uygundur. 30 Mart 2014 yerel seçimleri yaklaşırken, genellikle “muhafazakar-dindar” olarak kabul edilen kırsal nüfus kentlerin içi-

İşgücü Durumu (Ekim 2013)			
	Türkiye	Kent	Kır
Kurumsal olmayan nüfus (000)	74.717	51.011	23.706
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (000)	55.862	38.287	17.575
İşgücü (000)	28.391	18.988	9.403
İstihdam (000)	25.648	16.806	8.842
İşsiz (000)	2.743	2.182	561
İşgücüne katılma oranı (%)	50,8	49,6	53,5
İstihdam oranı (%)	45,9	43,9	50,3
İşsizlik oranı (%)	9,7	11,5	6,0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,9	11,9	11,9
Genç nüfusta işsizlik oranı ⁽¹⁾ (%)	19,3	21,4	14,6
İşgücüne dahil olmayanlar (000)	27.471	19.299	8.172
Kaynak: TÜİK, 15.01.2014.			

ne alınarak seçmen haline getirilmiştir. Bu, yaklaşık 17 milyonluk bir nüfus ve 8-10 milyon seçmen demektir.

Tüm bu tutarsızlıklarıyla TÜİK, tam anlamıyla AKP'nin istediği verileri üreten bir kurum olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır. TÜİK'in verilerine güvenerek ve inanarak yapılacak her türlü bilimsel inceleme, araştırma ve tahlilin, daha ilk andan itibaren bilimsel niteliği şüpheli hale gelmektedir. Ya-

pılması gereken şey, AKP'nin bu "paralel yapısı"nın tümüyle lağvedilerek yeni bir istatistik kurumunun oluşturulmasıdır. Bu yapılmadığı sürece, Türkiye'de yapılacak ekonomik, sosyal, siyasal vb. araştırmalar baştan ölü doğmuş olacaktır.

Son olarak, TÜİK, "enflasyon sepeti"ne hac ve umre seyahatini de ekledi. Bu da "zurnanın zırt" dediği yer olarak yeni bir "milad" oluşturacaktır.

TÜİK'ten Son Haber

"Tüketici Fiyat Endeksi, Kurumumuz tarafından 968 madde çeşidi için 27.432 işyerinden 389.944 fiyat derlenerek hesaplanmaktadır. 'Tüketici Fiyat Endeksi, Ocak 2014' haber bülteni 03 Şubat 2014 tarihinde saat 10.00'da yayınlanmıştır. Ancak, yapılan ileri analizler ve teknik kontroller sonucunda '022 Tütün' alt grubunda yer alan sigara fiyatlarında **sehven hatalı veri girişi** yapıldığı tespit edilmiştir. Hatalı fiyatlar düzeltilerek Ocak 2014 Tüketici Fiyat Endeksi yeniden hesaplanmıştır.

Bu düzeltme ile genel endeks için açıklanan yüzde 1,72 aylık değişim oranı yüzde 1,98, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 7,48 açıklanan değişim oranı yüzde 7,75, on iki aylık ortalamalara göre yüzde 7,51 açıklanan değişim oranı yüzde 7,53 olarak değiştirilmiştir...

Ocak 2014 Tüketici Fiyat Endeksi haber bülteni düzeltilerek 05 Şubat 2014 tarihinde tekrar yayımlanmıştır.

Bu hatadan dolayı kullanıcılarımızdan özür diler, konuyu kamuoyunun bilgilerine saygılarımızla sunarız."

ULAŞ BARDAKÇI

1947 Hacibektaş
19 Şubat 1972 İstanbul

Hele Ulaş'a Ulaş'a
Ulaş benzerdi güneşe
Ulaş gardaş can veriyor
Yüreğim düştü ateşe.

Ulaş'ın elinde mavzer
Mavzeri türküye benzer,
Bizimkiler böyle ölür
Böyle ölür bizimkiler

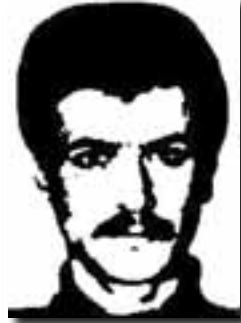
Tohumlar düştü toprağa
Donandı yeşil yaprağa
Kurban olam kurban olam
Seni yaratan toprağa.

İLKER AKMAN

1950 Ankara

26 Ocak 1976/Beylerderesi

HASAN BASRİ TEMİZALP

1950 Maraş

26 Ocak 1976/Beylerderesi

YUSUF ZİYA GÜNEŞ

1955 Ankara

26 Ocak 1976/Beylerderesi

YÜKSEL ERİŞ

1951 Tekirdağ/Şarköy
21 Ocak 1977/Trabzon

1951 yılında Tekirdağ'ın Şarköy ilçesinde doğdu. Devrimci mücadeleye, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Müzik bölümüne girdikten sonra aktif olarak katıldı. 30 Mart 1972'deki Kızıldere olayından sonra THKP-C'nin yeniden örgütlenmesinde etkin olarak çalıştı. 1974 yılına kadar ülkenin değişik yerlerinde örgütlenme çalışmalarını sürdürdü. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri'nin kurucularından olan Yüksel yoldaş, ülkenin değişik bölgelerinde örgütçü ve yönetici olarak görev yaptı. 1976 yılına kadar sürdürdüğü Güney Anadolu bölge yöneticiliğinden Karadeniz bölge yöneticiliğine atandı ve kır gerillasının stratejik hazırlıklarını yönetti. THKP-C/HDÖ Merkez Yönetim Komitesi üyesi olarak "26 Ocak Harekâtı" için bulunduğu Trabzon'da 21 Ocak 1977 günü şehit düştü.

NEDİM ATILGAN

1959 Uşak/Karahallı-25 Şubat 1981 Selendi

1959 yılında Uşak ilinin Karahallı ilçesinde doğdu. Küçük yaşta ailesi İstanbul'a taşındı. İlkokulu bitirdikten sonra işçi olarak çalışmaya başladı. 1979'dan itibaren THKP-C/HDÖ üyesi olarak örgütsel faaliyetlerde bulundu. 1980 Kasım'ında gözaltına alındıktan sonra hiçbir suçlamayı kabul etmedi. Bir süre sonra zorla askere alındı. "Halkın silahlı devrimcilere ihtiyacı varken, oligarşiye askerlik yapmak olanaksızdır" diyerek birlikten firar etti. Profesyonel olarak örgütsel faaliyetlere katıldı.

1981 Şubat ayında oligarşinin kuşatma ve imha operasyonlarından kurtulmak amacıyla çıktıkları Selendi-Kula dağlarında, bir grup yoldaş ile birlikte çembere alındılar. Bir hafta süren kuşatma sonunda 25 Şubat 1981 günü meydana gelen bir çatışmada şehit düştü.

MUSTAFA ATMACA

1948 Sivas/Kangal-29 Şubat 1992 İstanbul

1948 Sivas/Kangal doğumlu Mustafa Atmaca, işçi olarak değişik işyerlerinde ve fabrikalarda çalışmış ve 1976 yılında Sefaköy'de metal işkolunda çalıştığı fabrikada işçi olarak çalışan Mehmet Yıldırım yoldaşla tanışarak THKP-C/HDÖ örgütsel ilişkileri içine girmiştir. Bu tarihten sonra sendikal faaliyetlerde bulunan Mustafa yoldaş, 1978 yılında bağımsız Çağdaş Maden-İş Sendikası Genel Başkanlığına seçilmiştir. 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte, tüm sendikalar gibi, Çağdaş Maden-İş de kapatılmış ve Mustafa yoldaş ve diğer sendika yöneticileri hakkında değişik davalar açılmıştır.

1981 Mart ayında örgüte yönelik bir operasyonda gözaltına alınmış ve birbuçuk ay sonra tutuklanarak Alemdağ cezaevine gönderilmiştir. 1983 yılında tutsaklığı sona erdikten sonra iki yıl Tekirdağ'da zorunlu ikamete tabi tutulmuştur. İşkence ve tutsaklık koşullarından kaynaklanan hastalık, etkin bir biçimde devrimci faaliyetlere katılmasını engellemiş ve her türlü olanaksızlıklar içinde sürdürülen tedavisi başarılı olmamış ve 29 Şubat 1992 günü yaşamını yitirmiştir.

“Krallık iktidarının olduğu bir çağda ve ülkede, aristokrasi ile burjuvazi egemenlik için çarpışır ve burada egemenlik bölünmüş olduğu için güçler ayrımı doktrini egemen fikir olarak ortaya çıkar ve ‘ebedi yasa’ olarak ilan edilir.”

[Marks-Engels, *Alman İdeolojisi*, s. 60]

“Kuvvetler Ayrılığı”, Anayasa ve Sınıf Mücadelesi

Feodal aristokrasi, bir kralın (monark) şahsında bir bütün olarak devlettir. XIV. Louis’in sözüyle, “*L’Etat, c’est moi*”dır (“devlet benim”). Bu yüzden hem yasa koyucu, hem yasanın yürütücüsü ve hem de yargıçtır. Kamu hukuku diliyle ifade edersek, yasama, yürütme ve yargı gücü, bir bütün olarak feodal aristokrasiye aittir. Krallıkta ifadesini bulan ve kralın şahsında somutlaştırılan bu bütünsel devlet gücü, siyasal iktidarın parçalanamaz bir bütün olduğu düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Kendi meşruiyetini dinden, din adamlarından ve kutsal kitaplardan alan bu durum, her yerde “tanrı birdir”in dünyevi yaşamdaki eşdeğeri olarak kabul edilir. Kral, tanrının dünyadaki yansısidir; bu yüzden kutsaldır, iktidarına “koşut” getirilemez, iktidarı bölünemez, yargılanamaz, eleştirilemez. Osmanlıda olduğu gibi, padişah aynı zamanda peygamberin halifesidir.

Din tarafından kutsanmış ve kutsallaştırılmış bu feodal aristokratik iktidar (mutlak monarşi yönetimi), aristokrasi dışında hiç kimsenin ve zümrenin (*etat*) siyasal iktidar içinde yer almaması demektir. İktidar bir bütündür, asla paylaşılmaz.

Bu feodal siyasal yönetim koşullarında gelişen kapitalizmin ortaya çıkardığı “üçüncü tabaka” (tiers-etat, burjuvazi), her durumda feodal aristokrasiye bir haraç ödemek durumunda kalmıştır. “Din” adına ödettilen, “kutsal kitap”ın yasalarıyla ödenen haraç, kapitalistin kârını aristokrasiyle paylaşmasında başka bir şey değildir. Kapitalizm karşısında feodalizmin gerileyip güçsüzleşmesine paralel olarak, feodal aristokrasinin tüm gelir kaynağı, kapitalist ilişki-

ler, doğal olarak da burjuvaziden zorla alınan haraçtan oluşur. Ve burjuvazi, kapitalizmin gelişiminin belli bir aşamasında, kendi sermayesinin kârını haraç olarak alan feodal aristokrasiyle çatışmaya girer. Çatışmanın özü, kârın paylaşılması aristokrasi için ne kadar “kutsal hak” ise, sermayenin de siyasal iktidarı paylaşmasının bir “hak” olduğu iddiasıdır.

İşte anayasa hukukunda açık ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı doktrini”, bu çatışmanın somut programı ve burjuvazinin feodal aristokrasiyle siyasal iktidarı paylaşma isteğinin ifadesi olmuştur. “Tanrının dünyadaki yansıısı” olan kralın yetkilerinin paylaşılması istemi, hukuki ifadeyle, yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin birbirinden ayrılması ve buna bağlı olarak burjuvazinin siyasal iktidarı paylaşmasıdır.

Bu doktrin, dünyada burjuvazinin siyasal iktidarı –belli sınırlar içinde– ilk ele geçirdiği 1648 Cromwell hareketiyle İngiltere’de ortaya çıkmış ve Montesquie tarafından doktrin haline getirilmiştir.

Bu doktrin, Magna Carta’yla başlayan bir sürecin sonucudur ve formüle edildiğinde aristokrasi ile burjuvazi arasında bir denge durumu mevcuttur. İşte bu dengenin ifadesi ve kabulü olarak “kuvvetler ayrılığı doktrini” ortaya çıkmıştır. 1789 Fransız Devrimi’nin “eşitlik-özgürlük-kardeşlik” şiarı gibi, “kuvvetler ayrılığı” doktrini de, o güne dek oluşmuş burjuva ilişkilerin, burjuva kurumların meşruluğunu sağlayan, önündeki engelleri kaldıran, ama burjuvazinin çıkarlarını toplumun “ortak çıkarı” gibi sunan bir burjuva ideolojisinin ifadesidir.

“Kuvvetler ayrılığı”nın ilk uygulama alanı, yasama olmuştur. Yasama gücü olarak parlamentonun oluşması ve yetkilerinin yürütmeye göre daha fazla olması, geniş halk yığınlarını etrafında toplamıştır. Böylece 1648 İngiltere’inde başlayan “kuvvetler ayrılığı”, gelişen ve güçlenen burjuvazinin aristokraziyle birlikte feodal siyasal yönetimi paylaştığı bir dönemi simgeler.

1789 Fransız Devrimi ve 1792’de kurulan I. Cumhuriyetle birlikte burjuvazi, feodalitenin yürütme gücünü ortadan kaldırmış, yasama ve yürütme gücünü tümüyle eline geçirmiştir. 1792 Fransız Ulusal Konvansiyonu, yasama ve yürütme gücünün tek bir kurumda merkezleştirilmesini sağlamıştır.

Burjuvazinin egemenliğinin yasama ve yürütme gücünde ortaya çıkmasına paralel, yargı gücü de onun eline geçmiştir. Yargı gücü, burjuvazinin hukuk ilkelerini (yasama organınca) yasallaştırılmasıyla birlikte denetime alınmıştır. Burjuva hukuku, özde burjuva mülkiyetinin, kapitalist mülkiyetin bir ifadesidir, ama yalın anlamda burjuvazinin çıkarının değil, onun özel çıkarının “ortak çıkar” olarak yansıtılmış bir ifadesidir. Burjuvazinin egemenliği, yalın bir biçimde yasama ve yürütme gücünün tek bir kurumda merkezleştirilmesini getirmiştir. Bu da “kuvvetler ayrılığı” ilkesinin sonudur.

Ancak kapitalizmle birlikte, burjuvaziyi bir gölge gibi takip eden, aynı zamanda kapitalizmin “mezar kazıcısı” proletaryanın (işçi sınıfı) da tarih sahnesine çıkmasıyla, burjuvazinin mutlak egemenliği döneminin de sonuna gelmiştir. Dün feodalizme karşı “özgürlük, eşitlik, kardeşlik” sloganlarıyla mücadele bayrağı açan burjuvaziye karşı proletarya, tüm sınıfsal ayrıcalıkların ortadan kaldırılması için mücadeleye başladığı andan itibaren, burjuvazi siyasal iktidarı başka sınıf ve tabakalarla paylaşmaya zorlanmıştır. Ve bu zorlamanın sonucu olarak, bir kez daha “kuvvetler ayrılığı” öğretisi gündeme gelmiş ve siyasal iktidar buna uygun olarak ayrılmıştır. (Proletaryanın mücadelesinin yenilgiye uğratıldığı ya da zayıf olduğu dönemlerde ve ülkelerde, hemen her zaman “kuvvetler ayrılığı” ilkesi bir yana bırakılmış, yeniden yasama ve yürütme gücü birleştirilmiştir.)

Genel olarak serbest rekabetçi kapitalizmin teknelci kapitalizme (emperyalizm) dönüşmesiyle birlikte “kuvvetler ayrılığı” ilke-

si değişmez olarak kaldığı ölçüde, siyasal gücün yürütme organında toplanması çabaları öne geçmeye başlamıştır.

“Devlet gücünün ve ekonomik görevlerinin *alanının genişletilmesinin* yanı sıra parlamenter kurumların *etkinliğinin azalması* da görülür. Otto Bauer şöyle diyordu: ‘Emperyalizm, yasama gücünün yetkilerini yürütme gücünün lehine olarak azaltır.’... Parlamento merkezleşmiş monarşilerin ellerindeki gücü istedikleri gibi kullanmalarını önlemek için kapitalist sınıfın verdiği mücadeleden doğdu. Bu durum çağdaş dönemin ilk zamanlarının özelliği idi. Parlamentonun görevi daima hükümet gücünün kullanımının *denetlenmesi ve kontrol edilmesi* olmuştur. Bunun sonucu olarak parlamenter kurumlar, devletin özellikle ekonomik alandaki görevlerinin asgariye indirildiği *rekabetçi kapitalizm dönemlerinde güçlendiler* ve prestijlerinin en yüksek noktasına vardılar... Emperyalizm döneminde kesin bir değişiklik olur... Parlamento gittikçe artan bir ölçüde birbirinden farklı sınıf ve grupların çıkarlarını temsil eden partilerin *savaş alanı* olur. Bir taraftan parlamentonun olumlu eylem gerçekleştirme kapasitesi azalırken, diğer taraftan, uzaktaki toprakları yönetmeye, donanma ve orduların faaliyetlerini düzenlemeye ve karmaşık ve zor ekonomik sorunları çözmeye hazır ve yetenekli olan *merkezi bir devlete* olan gereksinim artar. Parlamento bu şartlar altında elinde bulundurduğu ayrıcalıkların birbiri ardından bırakmak ve gözleri önünde, gençliğinde iyi ve etkin biçimde mücadele verdiği türde, merkezi ve denetlenmeyen bir gücün ortaya çıkışını *seyretmek zorundadır.*”* (abç)

Yasama organı ile yürütme organı arasındaki ilişkilerin değişmesi, o güne kadar ki “sınıflar arası uzlaşma” çabalarının da sonu olmuştur. Çeşitli sınıf ve tabakaların temsilcilerinin yer aldığı parlamento ve bunun denetiminde ve bundan çıkan hükümet (yürütme organı) sınıflar arasındaki *güçler den-*

* Sweezy, *Çağdaş Kapitalizmin Bunalımı*, s. 90.

gesini en açık biçimde yansıtıyordu. Çoğu zaman ortaya çıkan *koalisyon hükümetleri* bu dengelerin dışı vurumundan başka bir şey değildi. Ama sermayenin hızla yoğunlaşip merkezileşmesi ile ortaya çıkan finans-kapital için bu koalisyonlar, her şeyden önce kârlarını başkalarıyla paylaşmak anlamına geliyordu. Öte yandan da sermaye ihracı, “kuvvetler ayrılığı”nın çoğu zaman finans-kapitalin çıkarlarına ters durumların ortaya çıkmasına yol açıyordu. İç ve dış koşullar “kuvvetler ayrılığı”nın gereksinimleri karşılamadığını kısa bir süre sonra gösterdi. Böylece yürütmenin güçlendirilmesi süreci başladı. Geçiş süreci ülkelere göre değişiklikler göstermiştir. Gelişme doğru bir çizgi izlememiş, yer yer geri dönüşlere sahne olmuştur. Örneğin, Fransa’da değişik zamanlarda ortaya çıkan anayasa bunalımları, bu gelişme evrelerini net biçimde ortaya koyar.

Fransa’da, 1792’de kurulan I. Cumhuriyet bir süre sonra Napoléon Bonaparte’ın imparatorluğuyla son bulurken; 1848 devrimlerinin ürünü olan II. Cumhuriyet, Louis Bonaparte’ın “kafa darbesi”yle sona ermiştir.

1870 Aralık ayında kurulan III. Cumhuriyet, kısa sürede Paris Komünüyle “işçi cumhuriyeti”ne dönüşmüşse de, Komün’ün yenilgisi sonrasında, finans-kapitalin ve tekellerin kapitalizmin gelişme ve güçlenme yılları boyunca varlığını sürdürmüştür.

III. Cumhuriyet dönemi, 1875 Anayasasıyla oldukça uzun bir dönem olup, sürekli değişen bir “güçler dengesi” dönemidir.

III. Cumhuriyet döneminin anayasası iki meclisten oluşan, yani senato ve temsilciler meclisinden oluşan bir yasama gücünü temel almaktaydı. Bakanlar, yani hükümet üyeleri bu meclislere karşı sorumluydular ve Cumhurbaşkanı iki meclis tarafından 7 yıllık süre ile seçiliyordu. “Genel oy”a dayalı seçimler, meclislerde tüm ulusal sınıf ve tabakalara temsil edilme olanağı tanıyordu. Yasamanın yürütmeyi denetlemesi, çıkarların belli bir dengede tutulmasına bağlı olan hükümetler kurulmasına olanak sağlıyordu. Bu döneme “koalisyon hükümetleri” dönemi demek pek yanlış olmayacaktır. 1877-79 yılları arasında beş başbakanın görev alması bunu göstermektedir.

Oldukça uzun süren bu III. Cumhuriyet dönemi, yasama organının ezilen sınıflara

sağladığı avantajları ortadan kaldırmak için burjuvazinin pek çok girişimine sahne olmuştur. Burjuvalaşırılmış ya da satın alınmış aristokratlara dayanan bir senatonun oluşturulması, diğer sınıfların temsilciler meclisinde –tek meclis– sayısal çokluklarıyla elde edebilecekleri gücü engellemeyi hedef alıyordu. Bir bakıma yasama gücünün yetkilerinin sınırlandırılmasının, yasama gücü içinde bulunmuş bir çözümü idi. Ancak bunun finans-kapitalin işine yaramadığı bir süre sonra görüldü. Bu dönemde pek çok hükümet bunalımlarının patlak vermiş olması ve zaman zaman sol hükümetlerin işbaşına gelmesi (1930’ların Halk Cephesi) bu dönemdeki “istikrarsızlık”ın görüngüleridir. Fransa, bu dönemde emperyalistler arası iki paylaşım savaşına girmiş ve II. yeniden paylaşım savaşında Nazi işgaliyle III. Cumhuriyet fiilen ortadan kalkmıştır.

IV. Cumhuriyet denilen yeni dönemde yasama gücü yürütmeyi yine denetleyen durumundadır, ancak görelilik olarak sınırlandırılmıştır. Bu da, iki meclis yerine tek meclis oluşturulması ile sağlanmıştır. De Gaulle’ün yürütmenin güçlendirilmesi yönünde tüm çıkışlarına rağmen, savaş yıllarından gelen “Direniş Hareketi”nin gücü ve burdaki koalisyon buna olanak tanımamıştır. Özellikle Fransız Komünist Partisi kitle üzerinde büyük bir prestije sahiptir. Bu nedenle yasanın yürütme üzerindeki görece üstünlüğü bu dönemde de sürmüş, ancak cumhurbaşkanı De Gaulle’ün kişisel gücüne bağlı, fiili bir güçlü yürütme ortaya çıkmıştır.

Ancak Fransız emperyalizminin sömürgelerde karşılaştığı sorunların artması yeni bir bunalıma yol açmakta gecikmemiştir. 1954 Dien Bien Fu yenilgisi ile Vietnam’ın yitirilmesi, 1958 Cezayir Kurtuluş Savaşı ve General Salan’ın darbe girişimi, kamuoyunun “merkezi ve güçlü devlet”ten yana olmasına yol açmıştır. Ve böylece De Gaulle’ün kişiliğinde ifadesini bulan finans-oligarşisinin kesin egemenliğini sağlayacak yeni anayasa hazırlanmıştır.

Yeni anayasayla, doğrudan seçilen cumhurbaşkanına büyük yetkiler verilmiş ve cumhurbaşkanının meclise karşı sorumluluğu kaldırılmıştır. Bu anayasayla başlayan V. Cumhuriyetle, yasama organının gücü sınırlanmış ve yürütme cumhurbaşkanlığı kurumuyla kesin bir üstünlüğe sahip olmuştur. (Cumhurbaşkanının meclisi feshetme yetkisi en

tipik maddedir.)

Fransa'da oldukça uzun süren bu gelişme, diğer kapitalist-emperyalist ülkelerde, ülkelerin özelliklerine ve kitlelerin bilinç ve örgütlenme düzeyine bağlı olarak değişik evrelerden geçerek gerçekleşmiştir. ABD'deki gelişmeyi bir yazar şöyle anlatıyor:

"19. yüzyılın dengeli toplumunda ekonomide küçük-girişimci en önemli öğeydi; siyasal hayatta ise *kuvvetler ayırımına* tam olarak uyuluyor ve ekonomi-politik alanında siyasal düzenle ekonomik düzen birbiri karşısında oldukça bağımsız bir durumda bulunuyordu. Geçen yüzyılın Amerikan toplumunda küçük-girişimcilerin her şeye gücü yetmese bile kendisinin iktidar dengesinin oluşumunda önemli bir yeri vardı. Bugünkü Amerikan toplumunda ise, küçük-girişimcilerin yerini, en önemli alanlarda merkezileşmiş bir avuç şirket almış; kuvvetler ayırımına dayanan siyasal hayatın yerine *yürütme organının üstünlük kazandığı* bir siyasal düzene geçilmiş; *yasama organına* orta düzeyde politikadan başka bir şey kalmamış; yasama organı soruşturma ve denetleme yetkisini kullanırken, artık kendi inisiyatifinde olmayan siyasetlerin izleyicisi durumuna indirgenmiştir..."* (abç)

Türkiye'de ise, Kurtuluş Savaşı günlerinde yasama ve yürütme gücü tümüyle Meclis'e aittir. Başbakandan Başkumandana kadar tüm yürütme organları meclis tarafından seçilir ve meclise karşı sorumludurlar. Bu temelde Cumhuriyet Türkiye'si "kuvvetler ayrılığı"na göre değil, kuvvetlerin birliğine göre kurulmuştur. Ancak cumhuriyetin ilanıyla birlikte hazırlanan 1924 Anayasasıyla M. Kemal'in şahsında cumhurbaşkanına yasamanın üstünde bir güç ve konum sağlanmıştır. Böylece 1920-24 döneminde yasama ve yürütme gücünü elinde bulunduran Meclis, yetkilerinin büyük bölümünü cumhurbaşkanına devretmiştir.

M. Kemal'in ölümünden sonra cumhurbaşkanı seçilen İ. İnönü döneminde (Milli Şef dönemi, 1938-46) yürütme, yine yasama organı karşısında mutlak üstünlüğünü korumuşsa da, II. yeniden paylaşım savaşının so-

na ermesiyle birlikte Amerikan emperyalizminin zorlaması sonucu yürütmenin gücü azaltılmış ve yasama organı (Meclis) geçmiş döneme göre daha fazla güç sahibi haline getirilmiştir. (1946 anayasa değişikliği)

1950 seçimlerinde DP, "yeter, söz milletindir" sloganlarıyla seçimleri kazanırken, aynı zamanda yasama organının yürütme karşısındaki mutlak bir zaferinin ifadesi olmuştur.

Menderes hükümetiyle işbirlikçi burjuvazi/feodal egemen sınıflar ittifakının iktidara gelmesiyle birlikte, yürütmenin güçlendirilmesi ve yasama organı karşısında bağımsız bir güç haline dönüştürülmesi çabaları bir kez daha yoğunlaşmıştır. Cumhuriyetin ilk döneminden farklı olarak, yetkileri artırılmış ve güçlendirilmiş yürütme gücü, cumhurbaşkanlığı yerine başbakanlık olmuştur.

1954 ve 1957 seçimlerini "açık ara" kazanan Menderes, giderek başbakanlıkta birleştirilen ve güçlendirilen yürütme gücünü mutlak bir güç haline dönüştürmeye yönelmiştir. Bu dönemdeki anayasa tartışmaları ve yeni anayasa hazırlıkları, sınırlandırılmış ve yetkileri önemli ölçüde elinden alınmış olan yasama organının (meclis), tümüyle yürütmenin basit bir "onay kurumu" haline dönüştürülmesini amaçlamıştır. "Elit"lerin çoğunluğu oluşturduğu CHP'nin muhalefeti etkisiz kalmış, "çankıllılar"ın çoğunluğu oluşturduğu yasama organı (meclis) kendi yetkilerini, kendi eliyle yürütmeye devretmeye başlamıştır.

27 Mayıs darbesi, 1924 ve 1946 anayasalarının resmen tanımadığı "kuvvetler ayrılığı"nı, özellikle de yasama ve yürütme organlarının dışında "özerk" kuruluşlar (anayasa mahkemesi, özerk üniversite ve özerk TRT vb.) oluşturarak anayasal bir ilke haline getirmiştir. Seçimlerde "milli bakiye" sisteminin uygulanmasıyla "kuvvetler ayrılığı" daha da güçlendirilmiştir.

1961 Anayasası, nüfusun çoğunluğunu kendine yedeklemiş olan işbirlikçi burjuvazi/feodal egemen sınıflar ittifakı karşısında, küçük ve orta burjuvazinin liberal ve reformcu kesimlerinin yasama ve yürütme organlarında güçlü bir biçimde temsil edilmesini sağlayan bir anayasa olmuştur.

1965-80 dönemi, işbirlikçi burjuvazinin artan gücüne paralel olarak siyasal yönetimi bir bütün olarak ele geçirmeye yöneldiği bir dönemdir.

* C. Wright Mills, *İktidar Seçkinleri*, s. 359.

Bu dönemde, bir yandan feodal kalıntılar tasfiye edilmeye çalışılırken, diğer yandan işbirlikçi burjuvazinin çıkarlarına uygun olarak yürütmenin yasama karşısında güçlendirilmesi çabaları yoğunlaşmıştır. 12 Mart döneminde 1961 anayasası “lüks” ilan edilerek, “kuvvetler ayrılığı”na uygun oluşturulmuş “özerk” yapılar etkisizleştirilirken, bunların yetkileri yasama organına aktarılmıştır.

Böylece bir yandan yürütmeyi güçlendirmek için girişimlerde bulunulurken, diğer yandan yasama organının yetkileri daha da artırılmıştır. Bu çelişik durumun temelinde ise, işbirlikçi burjuvazinin feodal kalıntıları tasfiye etmek için “laik, reformcu, Atatürkçü” sloganlarla küçük-burjuvaziyi yedeklemek zorunda olması yatar. Gelişen devrimci mücadele karşısında, küçük ve orta sermaye kesimlerinin “güçlü devlet ve istikrar” beklentisine girmesiyle, yürütmenin gücünün mutlak bir güç haline getirilmesi yönündeki çabalar yoğunlaştırılmıştır.

Bu çelişkiler ve çatışmalar içinde 12 Eylül askeri darbesi gerçekleşmiştir.

1982 Anayasası, her ne kadar “kuvvetler ayrılığı”nı tanımışsa da, cumhurbaşkanının yetkilerini artırarak yürütmenin güçlendirilmesini sağlamıştır. 12 Mart döneminde yetkileri kısıtlanan “özerk” kuruluşlar, üyelerinin atanması yoluyla, meclis yerine cumhurbaşkanına bağlanmıştır. Böylece 1961 anayasasının “özerk” kuruluşlarının yetkileriyle güçlendirilmiş cumhurbaşkanlığı başlı başına bir yürütme gücü olarak ortaya çıkmıştır.

1982 Anayasasıyla cumhurbaşkanlığının başbakanlık karşısında güçlü bir yürütme gücü olarak ortaya çıkması, sömürücü sınıflar arasındaki tüm siyasal mücadelelerin cumhurbaşkanlığı kurumu çevresinde ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Özal ve Demirel’in cumhurbaşkanı oluşları kadar, Refah-DYP koalisyon hükümetinde “Erbakan cumhurbaşkanı, Tansu Çiller başbakan” formülü de, A. Gül’ü cumhurbaşkanı seçtirmek için yapılan tüm girişimler de, güçlü bir yürütme gücüne sahip olma çabalarının ürünüdür.

Bir kaç yıl öncesine kadar AKP’nin ortaya attığı “yeni ve sivil anayasa”, 1982 Anayasasının getirdiği güçlü cumhurbaşkanı ile gücü azaltılmış yasama organı karşısında, tüm yürütme gücünün *başbakanlıkta* top-

lanması ve gücünün daha da artırılması girişiminden başka bir şey değildi. Bugün ise, 1982 Anayasasının “ruhu”na uygun olarak *cumhurbaşkanının* gücü daha da artırılmaktadır. Her ikisi de, 61 anayasasıyla “anayasal ilke” haline getirilmiş olan “kuvvetler ayrılığı”nın tümüyle ortadan kaldırılmasıdır.

“Kuvvetler ayrılığı” öğretisi, ne denli egemenliğin bölünmüşlüğü’nün ürünüyse, o ölçüde sınıflar arasındaki güç dengesinin durumuna bağlı olarak siyasal iktidarın paylaşılması zorunluluğunun da bir ürünüdür.

Tüm sömürücü sınıfların AKP’de birleştiği ve topladığı bir dönemde, küçük-burjuvazinin “laik ve ulusalcı” orta ve sol kanadının siyasal yönetimden dışlanması o ölçüde kolaylaşmıştır. Bugüne kadar “kuvvetler ayrılığı” çerçevesinde siyasal yönetimde sınırlı da olsa yer alabilen bu kesimler, bugün siyasal yönetimin tümüyle dışına itilmektedirler. Bu kesimler, yeni-sömürgeciliğin ürünü olan orta ve hafif sanayinin “elit personeli” olarak belli bir ekonomik güce sahipken, bugün tüketim ekonomisinin egemenliği ve ticaretin üstünlüğü karşısında “elit personel” olma özelliklerini de yitirmişlerdir. Dolayısıyla siyasal yönetimden dışlanmaya karşı direnebilecek güce ve niceliğe sahip olmadıklarından, dışlanmışlıklarını engelleyebilecek tek güç olarak orduyu görmektedirler.

Yine de egemen sınıfların sömürücü sınıflar ittifakı olarak ortaya çıktığı her yerde ve her durumda, yürütme gücü, ittifakın yapısına uygun olarak siyasal iktidarın paylaşılmasının özgün bir biçimini oluşturur. Bu nedenle, sömürücü sınıfların çıkar çatışmalarıyla birlikte yürütme organında başlayan ve giderek tüm topluma yayılan yeni çatışmaların beraberinde getirir. Bu çatışmalar, bir kez daha “kuvvetler ayrımı” doktrinini anayasal bir ilke haline dönüştürme potansiyeline sahip olsalar bile, geçici özelliğe sahiptir. Esas olan, burjuvazinin (kapitalist burjuvazi) egemenliğinin, her durumda güçlü bir yürütmeye ihtiyaç duymasıdır. Ülkemiz somutunda ifade edersek, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin mutlak egemenliği de, tefecitüccar sermayesinin çevresinde oluşturulan sömürücü sınıflar ittifakı da, her durumda güçlü bir yürütmeye ihtiyaç duyar. Bu durumu engelleyecek tek olanak ise, “alttaki sınıflar”ın siyasal mücadelesidir.

7 Şubattan 17 Aralığa Tayyipçilerin Gülencilerle Savaşı

Kendisini “solcu”, “marksist”, “komünist” ya da devrimci olarak tanımlayan herkesin çok iyi bildiği gibi, devlet, bürokrasi ve militarizmiyle bir bütün olarak egemen sınıfların baskı aygıtıdır. Bürokrasi, yani devlet/kamu yönetimi doğrudan devletin yürütme gücünün asli unsurudur. Militarizm ise, ordusuyla, donanmasıyla, emniyet güçleriyle, özel silahlı adamlar aracılığıyla baskının icra edildiği kamu gücüdür. Bu nedenle bürokrasi (devletin sivil memurları) ile militarizm (devletin askeri-silahlı memurları) devlet gücünü oluştururken, aynı zamanda devletin yürütme gücünün temel unsurlarıdır.

Parlamenter cumhuriyetlerde bu devlet aygıtında bir de parlamento yer alır. “Güçler ayrımı doktrini”ne göre, bu parlamento, devletin yasama organı olarak baskının meşrulaştırıldığı kurumlardır. Baskı, yasama organı aracılığıyla “yasal” nitelik kazanır.

Devlet aygıtının üçüncü gücü ise, yasama organı tarafından meşrulaştırılmış ve belirlenmiş baskının somut ve maddi olaylar düzeyinde uygulanmasını sağlayan yargı gücüdür.

“Güçler ayrımı doktrini”ne göre, üç organ, yani yürütme, yasama ve yargı erkleri, bir arada ve yan yana faaliyet gösteren devlet gücünün bizatili kendisidir. Devlet gücü, bu üç erk arasında belli kurallar ve ilişkiler içinde dağıtılmıştır.

Monarşilerde ya da krallıklarda (ki buna “tek adam iktidarları” olarak diktatörlükler de eklenmelidir), yürütme, yasama ve yargı gücü doğrudan monarka ya da krala aittir. Kral, “tanrıdan” (“büyük yasa koyucu”) aldığı bir güçle ülkeyi yönetir. Bu yönetimin-

de, yani yürütme gücünü doğrudan kullanırken, aynı zamanda yasa koyucu ve baş yargıçtır.

Parlamenter cumhuriyette, yürütme gücü hükümet tarafından kullanılırken, yargı gücü doğrudan “bağımsız mahkemeler” adı verilen “yargıçlar bürokrasisi” tarafından yerine getirilir. Yüzyılların sınıf mücadeleleri sonucunda, yürütme ile yasama, yasama ile yargı ve yargı ile yürütme arasındaki ilişkiler “güçler ayrımı doktrini”nde ifadesini bulan bir “denge” oluşturmuştur. Bu “denge”, somut tarihsel koşullara, özellikle sınıf çelişkilerinin ve mücadelesinin gelişimine ve boyutuna göre değişir. Her durumda “icra”, yani yürütme ya da hükümet, devlet aygıtının en etkin ve belirleyici unsurudur.

Atanmış ya da seçilmiş hükümetler, mutlak olarak yürütme gücünü kullanırken, bunu doğrudan sivil ve askeri bürokrasi aracılığıyla gerçekleştirirler. Bu nedenle, yürütme gücünü kullanan her hükümet, “iktidar” olmanın ötesinde “muktedir” olabilmek için sivil ve askeri bürokrasi üzerinde mutlak bir otoriteye sahip olmak yönünde hareket eder. Bunun yolu da, doğrudan hükümete bağlı, daha tam ifadeyle, hükümetle özdeşleşmiş ve hükümetin her türlü icraatını kendi icraatı olarak kabul etmiş bir bürokratlar grubuna sahip olmaktan geçer. Her hükümet, kendisine bağlı (“biat” etmiş) kamu görevlilerine etkin ve en yetkin konumlara atayarak, kendi icraatını pekiştirir.

Bu ise, en açık ifadesiyle, yürütme gücünü kullanan hükümetin kendisine bağlı bir bürokratlar *kadrosuna* gereksinme duyması demektir.

Kapitalizmin emperyalizme dönüşmesiyle birlikte, eski dönemlerin “güçler ayrımı”na dayanan burjuva devlet yapısı, giderek yürütmenin yasama ve yargı üzerinde egemenliğinin pekiştirildiği, yürütmenin her türlü denetim mekanizmalarından arındırıldığı ve yürütme gücünü başka hiçbir güçle paylaşmadığı bir yürütme imparatorluğuna dönüşmeye başlamıştır. Bu da, giderek yürütme gücünü tümüyle hükümetin elinde bulundurduğu bir oligarşik yapıya dönüştürmüştür. Bu dönüşümün en uç noktası ise, hükümeti oluşturan oligarkların tek bir kişinin egemenliğine “biat” etmeleri ve böylece hükümetin başının (devlet başkanı ya da başbakan) her türlü icraatın tek belirleyicisi haline gelmesidir (tek adam diktatörlüğü).

Parlamente cumhuriyetlerde, hükümet ya da hükümetin başı, anayasal olarak yasama organı tarafından belirlenmiş yetkileri kullanır ve icraatları aynı yasama organı tarafından denetlenebilir olmakla birlikte, bu yasal süreçler, yürütmenin hızlı karar alma ve icra etme olanağını da sınırlar. Bu da, “globalleşen dünya” koşullarında, tüm parasal ilişkilerin “ışık hızında” yürütüldüğü bir ortamda hantal, icraatı geciktirici, zaman kaybına yol açan vb. bir “bürokratik mekanizma” olarak kabul edilir. Bu yüzden hükümet (yürütme gücü) bu “bürokratik mekanizma”yı bertaraf etme yönünde hareket eder.

Bu hareketinin ilk hedefi, doğrudan yasama organıdır. Yürütme gücü, yasama gücünün elindeki yetkileri az ya da çok hızla kendi üstüne alır. “Kanun hükmünde kararname” vb. araçlarla yürütme (hükümet), çoğu durumda yasama gücünü de kullanmaya başlar. Sonuçta, yasama gücü, kendi yetkilerini kendi iradesiyle yürütme gücüne devrederek ortadan çekilir. Parlamento cumhuriyette, hükümetin parlamentoda mutlak çoğunluğa sahip olması bu devir işlemlerini kolaylaştırır. Bu andan itibaren, “güçler ayrımı”na dayanan yürütme ile yasama arasındaki güç dağılımı ortadan kalkar, yasama gücüne sahip bir yürütme egemen olur.

Artık “güçler ayrımı”ndan geriye kalan, yasama gücüne sahip yürütme ile yargı gücüdür. “Hukukun üstünlüğü”, “yargının bağımsızlığı” vb. ideolojik-hukuksal söylemlerle yürütme gücünün üstünde ve ondan ba-

ğımsız bir güç olarak tanımlanmış ve konumlandırılmış yargı gücü, yasama yetkisini üstlenmiş (ya da yasama organını etkisizleştirmiş) yürütme gücüyle uyumlu hareket ettiği sürece, yargı ile yürütme arasında bir çatışma ortaya çıkmaz. Burada yargının yürütme ile “uyum”u, hükümetin icraatlarına engel oluşturmaması ve hükümetin icraatlarına engel oluşturan unsurları bertaraf etmesi koşuluna bağlıdır. Bunu yaptığı sürece, yargı gücü ile yürütme gücü arasında çatışma değil, uyum söz konusu olur.

Ancak tarih, sınıf mücadelelerinin tarihidir. Dolayısıyla tüm tarihsel süreçler, değişik sınıfların kendi konumlarını güçlendirmeye çalıştıkları ve iktidar olmaya yöneldikleri sınıf çatışmalarına sahne olur. Kapitalist toplumda, iki temel sınıf, proletarya ve burjuvazi, ezilenler ile ezenler, sömürülenler ile sömürenler arasındaki sınıf mücadelesi belirleyici nitelikte de olsa, diğer sınıf ve tabakaların kendi “öz” çıkarları için yürüttükleri sınıf mücadeleleri de tarih sahnesinde yer alır.

Bizim gibi burjuva demokratik devrimini tamamlamamış, dolayısıyla feodal toplumdan kalma ilişki ve çelişkilerin varlığını belli ölçüde sürdürdüğü toplumlarda, diğer sınıf ve tabakaların hareketi ve karşılıklı çatışması siyasal mücadelelerin önemli bir bölümünü oluşturur.

Her şeyden önce böylesi toplumlarda, egemen olan, egemen sınıf, tek ve homojen bir bütün oluşturmaz. Bu toplumlarda egemen sınıftan daha çok, sınıflar ittifakı söz konusudur. İktidar, yani yürütme gücü, bu sınıflar ittifakındaki güçler dengesine göre değişik sınıf ve tabakalar arasında paylaşılır. Egemen sınıflar ittifakında yer alan değişik sınıf ve tabakaların güçlerinde meydana gelen değişim, er ya da geç, yürütme gücü içindeki güç paylaşımının yeniden yapılmasına yol açar. Yeniden güç paylaşımı, kaçınılmaz olarak yeni siyasal çatışmalara ve mücadelelere neden olur. Bu durumda, egemen sınıflar ittifakı içindeki çatışma, her bir kesimin kendi dışındaki sınıf ve tabakalarla yeni ve geçici ittifaklar oluşturmasının önünü açar.

Burjuva demokratik devriminin tamamlanmadığı, dolayısıyla geri-bıraktırılmış bir ülkede, egemen sınıflar: a) İşbirlikçi-tekelci burjuvazi (sanayi ve ticaret burjuvazisi olarak); b) Büyük toprak sahipleri; c) büyük fe-

odal-tüccar kesimlerinden oluşur. Ülke geri-bıraktınmış ve dışa bağımlı bir ülke olduğundan, işbirlikçi-tekelci burjuvazi de tek bir emperyalist ülkeye bağımlı bir burjuvazi değildir. Dolayısıyla değişik emperyalist ülkelerle işbirliği yapan değişik kesimler egemen sınıflar ittifakında yer alırlar. Böylece dış çelişkiler (emperyalistler arası çelişkiler), ülke içindeki egemen sınıflar ittifakında etkin bir unsur olarak yer alır.

Genel olarak egemen sınıf ittifakını oluşturan üç temel kesim, süreç içinde kendi gücünü artırma ve pekiştirme yönünde hareket eder. Her biri, bu iktidar mücadelesinde, kendi güçleri yanında diğer toplumsal sınıf ve tabakalardan müttefikler sağlayarak etkin olmaya çalışırlar. Özellikle “temsili demokrasi” oyununun oynandığı, “sandık”ın kutlandığı, parlamentoda çoğunluğa sahip olmanın başlı başına iktidar olma anlamına geldiği ülkelerde, “diğer” toplumsal sınıf ve tabakaların niceliksel gücü, bu ittifak arayışlarında belirleyici yere sahiptir.

Bizim gibi ülkelerde niceliksel ve niteliksel olarak etkin ve büyük bir güç olan kesimler kent ve kır küçük-burjuvazisi ve aydın kesimdir. Bu nedenle, egemen sınıflar ittifakındaki çatışmalarda (“iktidar mücadelesi” ya da “güç mücadelesi”) bu kesimlerin yedeklenmesi yaşamsal öneme sahiptir. Bu süreçte, küçük-burjuva aydınları (son günlerin moda sözcüğü ile “kullanışlı aptallar”), kent ve kır küçük-burjuvazisinin yedeklenmesinde en etkin güç konumundadırlar. Feodal-tüccar kesiminin “has” partisi olarak AKP’nin “kullanışlı aptallar”la, yani neo-liberalerle ittifakı bu amaçla gerçekleşmiştir.

Küçük-burjuva aydınlarının ikinci özelliği, eğitim görmüş kesim olarak, aynı zamanda devlet bürokrasisinde görev yapabilecek niteliklere sahip olmalarıdır. Bu yönüyle de, neo-liberaler ve onların ideolojik yönetimi altındaki eğitim görmüş kesimler, feodal-tüccar kesiminin bürokratik kadrolarını oluşturmuşlardır. Küçük-burjuvazinin sağ ve orta kesimlerinin feodal-tüccar kesiminin safalarında yer alması son on yılın en tipik olgusu olmuştur. AKP, bu yolla, “eski” (“ulusalcı”, “kemalist” bürokratların oluşturduğu) bürokratik mekanizmayı tasfiye etme sürecinde onların yerlerine geçecek kadroları sağlayabilmiştir.

Bu yönüyle AKP’nin temsil ettiği feodal-

tüccar kesiminin küçük-burjuva aydınları yedeklemesi “klasik” bir durumdur. Ancak burada gözden kaçan nokta, AKP “zihniyeti”nin, yani “dinci” kesimlerin aynı süreçte kendi kadrolarını üretmeye başlamış olmasıdır.

Kökleri Kuran kurslarına, imam-hatiple-re dayanan “dindar kadrolar” üretimi, özellikle 12 Eylül sonrasında sistem içi ve yasal bir konuma ulaşmıştır. Burada en etkin kurum Fethullah Gülen’in (“cemaat”ın) okulları, yurtları ve dershaneleri olurken, imam-hatipler geleneksel olarak şeriatçı kesimlerin kadro kaynağı olmayı sürdürmüştür.

Bu kadrolar, bir dönem “müslüman” burjuvaların kendi işyerleri için gereksinme duydukları eğitilmiş personeli oluşturmuşlardır. AKP’nin iktidar olmasıyla birlikte, bu “dindar kadrolar”, giderek devlet bürokrasisi içinde yer almaya başlamışlardır. Bugün “cemaat devlete sızdı” vb. propagandalar, gerçekte “cemaat”ın ve imam-hatiplerin ürettiği “dindar kadrolar”ın devlet bürokrasisi içinde yer almalarından başka bir şey değildir.

Bu “dindar kadro” üretiminde, “cemaat” okulları ile imam-hatipler “eşgüdümlü” hareket etmiş olsalar da, “cemaat” okulları ile imam-hatipliler arasında önemli bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. İmam-hatip mezunları, çokluk “meslek eğitimi” üzerinden “ara eleman” olarak “dindar kadrolar”ı oluştururken, “cemaat” okullarından mezun olanlar, yüksek öğrenim görmüş “dindar kadrolar” haline gelmişlerdir.

İşte imam-hatipliler ile “cemaat” okullarının mezunları arasındaki bu farklılık, “dindar kadrolar”ın devlet içindeki görevlendirilişinde ve konumlarında ayrışma olarak ortaya çıkmıştır.

“Cemaat”ın “dindar kadroları”, yüksek öğrenim görmüş olduklarından devletin (yürütmenin) kilit noktalarında görev yapmaya başlarlarken, önemli bir bölümü yargı organı içinde yer almışlardır. (Unutulmamalıdır ki, bugün Recep Tayyip Erdoğan’ın “övünerek” söylediği 160’a yakın sözde üniversitenin neredeyse tamamında “hukuk fakülteleri” ilk bölüm olarak açılmıştır.) AKP sözcülerinin “yargıyı cemaate verdik” sözlerinin gerçekliği budur.

Özcesi, “cemaat”ın okullarında üretilen “dindar kadrolar”, AKP’nin (dolayısıyla feodal-tüccar kesiminin) devlet iktidarını yöne-

tebilmek için gereksinme duyduğu bürokratik kadroları oluşturmuştur. İmam-hatiplilerin “ara elemanı” olmaktan öte bir niteliklerinin olmaması, kaçınılmaz olarak “cemaat”in “dindar kadroları”nın boşluğu doldurmasını sağlamıştır.

Recep Tayyip Erdoğan’ın imam-hatip liselerinin “önünü” açmasının, imam-hatiplilerin üniversiteye giriş koşullarını kolaylaştırmasının temel nedeni, başlangıçta bağımlı oldukları “cemaat” kadrolarından kurtulma çabasının ürünüdür. Bu yönüyle, Tayyipçiler ile Güleciler arasındaki çatışmanın ya da “savaş”ın bu noktada başladığını söylemek pek yanlış olmayacaktır.

“Cemaat”in “dindar kadroları”nın yargı organlarındaki gücü ve etkisi, aynı zamanda yasama gücünü denetime almış yürütme karşısında nispi ve kısmi bağımsızlığını koruyan yargı gücünü bir *iktidar ortaklığının* aracı olarak kullanmasına hizmet etmiştir.

Bu iktidar ortaklığı, zorunlu olduğu kadar gerekliliktir de. Recep Tayyip Erdoğan’ın (dolayısıyla AKP) kendi iktidar gücünü pekiştirmek ve yaygınlaştırmak için, “eski rejim”in (*Ancient regime*) kadrolarını tasfiye etmeye ve onların yerini dolduracak “dindar kadrolara” ihtiyacı vardır. İmam-hatip kökenli “dindar kadrolar”ın niteliksizliği karşısında “cemaat”in yüksek öğrenim görmüş “dindar kadroları” kaçınılmaz olarak başat rol almalarını getirmiştir.

Böylece AKP’nin iktidar yılları içinde yasama ve yürütme gücü tek elde (Recep Tayyip Erdoğan) toplanırken, yargı gücü “cemaat”in kadrolaştığı ve denetime aldığı iktidar organı olmuştur. Bu iki güç, birbiriyle uyumlu ve birbiri yanında (“paralel”) iki iktidar gücü olarak “eski rejim”in tasfiyesinde birlikte çalışmışlardır.

Bu “uyum” sürecinde, Recep Tayyip Erdoğan, imam-hatip kökenli yeni “dindar kadrolar” üretimini artırmak ve hızlandırmak yönünde girişimlerde bulunmuşsa da, “cemaat”in gücünü ve kadro üretim kapasitesini ortadan kaldırmadan bunu başaramayacağını görmüştür. “Dershaneler olayı”, doğrudan “cemaat”in “dindar kadro” üretme gücünü ve kapasitesini ortadan kaldırmaya yönelik en önemli girişim olmuştur.

Devlet aygıtı içinde bu gelişmeler olurken, AKP’nin “kullanışlı aptallar”la, yani neo-liberal kesimlerle olan “ittifakı”, “medya”nın denetime alınması ölçüsünde bozul-

muş ve yıkılmıştır. Bu ana kadar, küçük-burjuvazinin sağ ve orta kesimlerinin AKP’ye yedeklenmesinde önemli bir rol oynamış olan bu neo-liberaller devreden çıkarılmış ve yerlerine denetime alınmış olan “medya” konulmaya çalışılmıştır. Bu girişim de, beklenen sonucu vermemiş, neo-liberallerin yerine devşirilen “medyatik” unsurların “cemaatçi” unsurlar oldukları bir süre sonra ortaya çıkmıştır.

17 Aralıkta gelindiğinde Recep Tayyip Erdoğan iktidarının genel görünümü şöyledir:

“Eski rejim”in “ulusalçı/kemalist” olarak adlandırılan bürokratik kadroları önemli ölçüde tasfiye edilmiş ve kalanları etkisizleştirilmiştir. Tasfiye edilen “eski rejim” kadrolarının yerleri, özellikle üst düzey bürokratlar ile yargı kadroları ağırlıklı olarak “cemaat”in “dindar kadroları” tarafından doldurulmuştur. İmam-hatip kökenli “dindar kadrolar”ın nitelikleri eski “vasat” düzeylerinin üstüne çıkartılmamış, ancak bürokrasi içinde görevlendirilmek zorunda kalmıştır. Niteliksiz ve çapsiz imam-hatip kökenli “dindar kadrolar” her ne kadar Recep Tayyip Erdoğan’a kayıtsız-şartsız “biat” ediyor olsalar da, yetersizlikleri yaşamın her alanında ortaya çıkmıştır. Recep Tayyip Erdoğan, bir yandan kendi kişisel iktidarını pekiştirmek için “cemaatçi” “dindar kadroları” tasfiye etmeye yönelirken, diğer yandan imam-hatip kökenlilerin niteliksiz ve çapsizliklerinin getirmiş olduğu handikapla yüz yüze gelmiştir.

Bu çıkmaz karşısında Recep Tayyip Erdoğan’ın “asabiyet katsayısı” artmış, “cemaat”e yönelik “saldırgan” tutumu şiddetlenmiş ve “cemaatçi”lerin tasfiyesine hız verilmiştir. Ancak “cemaat” tarafından doldurulmuş bürokratik kadroların tasfiyesinde ne kadar “muktedir” olursa olsun, onların yerini dolduracak kadrolar konusunda o kadar “kifayetsiz muhteris”tir.

İşte bu noktada Recep Tayyip Erdoğan ve kişisel “mehteran takımı”nın bulunduğu formül, “eski rejim”in tasfiye edilmiş kadrolarının bir bölümünü yeniden göreve getirmek olmuştur. Recep Tayyip Erdoğan’ın ve “kurmayları”nın son günlerdeki “orduya komplo kuruldu” söylemleri, “yeniden yargılamanın önünün açılması” girişimleri, tümüyle tasfiye edilmiş “eski rejim” kadrolarıyla yeni bir “*consensus*” yaratma çabalarının ürü-

nüdüdür.

Bu da, Recep Tayyip Erdoğan'ın 4+4+4 formülüyle tüm okulları imam-hatiplere dönüştürerek "dindar gençlik" yaratma planlarının, en azından kısa vadede bir işe yaramadığının açık itirafıdır.

Recep Tayyip Erdoğan'ın dilinden düşürmediği "2023 vizyonu", imam-hatipler üzerinden kendisine mutlak olarak "biat" etmiş yeni "dindar kadrolar" yaratma projesinden başka bir şey değildir. Ama 2023'e on kala, yani varsayılan amaca ulaşmadan "cemaat"e bağlı kadroların tasfiyesine girişmek zorunda kalmıştır. Bu da, ister istemez "eski rejim"le yeni bir "consensus" arayışına girmeyi kaçınılmaz hale getirmiştir.

"Eski rejim"ın kadroları denilenler ise, en bilinen haliyle küçük-burjuvazinin radikal ve sol kesimidir. Bunların en temel özelliği, anti-emperyalistlik ve "laiklik"tir. "Cemaat"ın uluslararası bağlantıları ve destekleri gözönüne alındığında bu küçük-burjuva kesimlerin "anti-emperyalist"likleri "kullanışlı" görüldüğü gibi, "laik" oluşları da "cemaat"ın üzerine yüklenilecek "şeriatçılık" karşısında etkili bir araç olarak görülmektedir. Amaç, "2023 vizyonu"na ulaşana kadar küçük-burjuvazinin radikal ve sol kesimlerini kendisine yedeklemek ve bunlar aracılığıyla "cemaat"ın devlet içindeki gücünü kırmaktır.

Yine de Recep Tayyip Erdoğan ve onun kişisel "mehteran takımı"nın tek kadro devşirebileceği kesim küçük-burjuvazinin radikal ve sol kesimleri değildir. Aynı zamanda küçük-burjuvazinin sağ kanadının içinde yer alan ve belli ölçülerde feodal-tüccar kesimlerinden uzak duran "milliyetçi kadrolar" vardır. Bu "milliyetçi kadrolar"ın bir bölümü (BBP'liler ağırlıkta olmak üzere) 2010 Anayasa Referandumu sürecinde AKP'ye devşirilmişse de, çoğunluğu, iktidar alternatifi olduğunu düşündükleri MHP'ye daha yakın konumdadırlar. Bu yeni kadro devşirme kaynağının, aynı zamanda küçük-burjuvazinin radikal ve sol kesimini dengeleyeceği varsayılmaktadır.

Böylece Recep Tayyip Erdoğan, "cemaat"e bağlı "dindar kadroları" tasfiye ederken, onların yerlerine "eski rejim"ın "solcu" ve "milliyetçi" kadrolarını atamanın kendi-

sine bir üstünlük sağlayacağını hesaplamaktadır.

Ama bu hesaplar karşısında "Güleciler" ("cemaat") boş durmamaktadırlar. Onlar da, tıpkı Recep Tayyip Erdoğan gibi yeni ittifaklar ve müttefikler peşine düşmüşlerdir. Recep Tayyip Erdoğan gibi onların da ittifak kurabileceği kesimler bir ve aynıdır, yani küçük-burjuvazinin sağ kanadının "milliyetçi" unsurları ile sol kanadının "solcu" unsurlarıdır. "Cemaat", Recep Tayyip Erdoğan'dan farklı olarak, bu kesimlerden "kadro" temin etmekten daha çok, bu kesimlerin siyasal temsilcileri ile belli bir "consensus" arayışına yönelmiştir. Yani "cemaat"ın müttefik arayışı, bireysel değil, kurumsaldır.

17 Aralıkta "cemaat"ın gerçekleştirdiği "yolsuzluk operasyonu", Recep Tayyip Erdoğan'ın kendilerine yönelik tasfiye hareketine verilmiş bir yanıttır. 17 Aralıktan günümüze kadar gelişen olaylar dizisinde, yolsuzluk operasyonları, bürokratik tasfiyeler ve yeni müttefik arayışları ön plana geçmiştir.

Bugün Tayyipçiler ile Güleciler arasındaki "savaş"ı kimin kazanacağı tam olarak bilinmemektedir. "Medya"daki genel eğilim, iktidar gücünü ve olanaklarını elinde bulunduran Recep Tayyip Erdoğan'ın bu "savaş"tan "muzaffer" çıkacağı yönündedir. İş dünyasından "medya"ya kadar pek çok kişi bu eğilime uygun olarak kendisini konumlandırmaktadır. Bu da "savaş"ta "güç dengesi"nin Recep Tayyip Erdoğan'dan yana ağır basmasını getirmektedir.

Gerçekte ise, sonucu bilinemesi de, bu "savaş"ın ilk büyük "muharebesi" 30 Mart yerel seçimlerinde verilecektir. AKP'nin, doğal olarak Recep Tayyip Erdoğan'ın yerel seçimlerde alacağı olumsuz bir sonuç, tüm ilişkileri ve dengeleri değiştirecektir. Bu, hemen herkesin üzerinde anlaştığı tek ortak noktadır. Recep Tayyip Erdoğan'ın, "%50 çoğunluk" söylemi yerine "birinci parti" söylemini öne çıkarmasının gerçekliği de burada yatmaktadır. Ama seçim sonuçları ne olursa olsun, asıl sorunun, yasama gücünü denetime almış olan yürütmenin "muktedirliğini" sürdürebilmesi için yeterli kadrolara sahip olup olmayacağındadır. Bu nedenle de, seçim sonuçları bu sorunu ortadan kaldıracak özelliklere sahip değildir.

Seçim Sath-ı Mailine Girilince

Seçimler, geniş halk kitlelerinde bir şeylerin değişebileceği beklenti ve umutlarının arttığı, bu yolla mevcut toplumsal-siyasal sisteme (bir süreliğine de olsa) bağlandığı ve sistemin kendi işleyiş kurallarına daha fazla uyduğu bir ortam yaratır.

Öte yandan seçim ortamlarında ortaya çıkan olumlu ya da olumsuz beklentiler, kitlelerin politikayla daha fazla ilgilenmesine yol açtığı gibi, kendi içlerinde bölünmesine, ayrışmasına ve hatta uzun süreli kutuplaşmasına da yol açar.

Olağan zamanlarda siyasetle fazlaca ya da hiç ilgilenmeyen insanlar, seçimlere katılarak (oy vererek) ülkenin siyasal yapısını biçimlendirilmesine katkıda bulunurlar. Oy tercihleri de, siyasete ne kadar uzak olduklarına göre belirlenir. Etkili bir siyasal reklam, hoş bir müzik klipi, siyasetçiye ilişkin yaratılmış olan “algı”, oy tercihlerini belirleyebildiği gibi, “hasımlar”, “ötekiler” vb. söylemler de oy tercihini belirleyebilmektedir. Siyasetten uzak insanların oy tercihlerini değiştirmeye yol açan en temel etmen ise, ortaya çıkacak seçim sonuçlarının o güne kadar sürdürdükleri ve fazlaca da hoşnutsuz olmadıkları yaşamlarını alt-üst edebileceğine ilişkin bir beklentinin yaratılmasıdır.

Recep Tayyip Erdoğan’ın “sert”, “uzlaşmaz” söylemleri, böylesi bir beklenti yaratmak üzere kurgulanmıştır. Kimilerinin “toplumcu kutuplaştırma siyaseti” olarak tanımladıkları bu “beklenti yaratma” yöntemi, apolitik kesimlerin seçimlere katılımını ve oy tercihlerini birincil dereceden belirleyebilmektedir. Bu da, sistemi sahiplenme, sisteme aidiyet ve sisteme bağlı kalma tutum-

larını pekiştirmeye hizmet etmektedir.

Seçimler, diğer yandan iktidar olmanın “nimet”lerinden yararlanan kesimlerin varolan çıkarlarını korumaları yönünde bir harekete yol açar. “Muhafif” kesimler açısından ise, seçimler, varolan iktidardan kurtulmanın somut ve gerçek bir aracı olarak görünür. Bu da, sisteme bütünsel olarak “muhafif” olanların bir süreliğine sisteme tabi olmalarını getirir.

Bir başka açıdan, seçimler, mevcut toplumsal yapıdaki değişik sınıf ve tabakaların siyasal düzeylerini ölçmenin bir aracıdır. Marks’ın deyişiyle, bu da seçimlerden beklenebilecek tek şeydir.

Ülkemizde seçimler, ister genel seçimler olsun, ister yerel seçimler olsun, her zaman siyasal iktidar ile toplumsal muhalefet arasında bir hesaplaşma ortamı olmuştur. Bu nedenle de, sistem toplumsal muhalefeti değişik yol ve araçları bertaraf edemediği, pasifize edemediği koşullarda seçimlere giderek, toplumsal muhalefeti bir süreliğine sistem içi değişim beklentisine yönelmiştir.

Bu sistem içi değişim beklentisi, “sol” yapıların ve örgütlerin değişik gerekçelerle (örneğin, “taktik hevalım” mantığıyla ya da “geniş halk kitleleriyle bağ kurmak için legal olanaklardan yararlanma” adına) seçimlere katılımıyla önemli ölçüde meşruluk kazanır.

Herşeye karşın seçimler, mevcut sistemin siyasal güçleri arasındaki iktidar olma mücadelesinin sahnesidir. Bu nedenle de, seçim ortamları, hemen her zaman sistemin kurulu siyasal partileri arasında kıyası-

ya bir mücadeleye yol açar. Seçimlerin niceliğe dayanan yapısı nedeniyle, her düzen partisi daha büyük bir niceliğe ulaşmak için değişik “politikalar” oluşturur, vaatlerde bulunur. Bu mücadelede en etkin araç ise, “medya”dır. “Medya”yı, özellikle televizyonları böylesine etkin bir araç haline getirense, yaşamın her anında ve her yerde insanlara ulaşabilmesi ve etkileyebilmesidir.

Yerleşik kurallara göre seçimler belli ölçüde siyasal iktidarı belirleyebildiği için, değişik sınıf ve tabakalar seçim sath-ı mailinde boy gösterirler. Hiçbir zaman ve hiçbir koşul altında tek başlarına ya da koalisyonlar yoluyla iktidar olamayacak siyasal güçler, temsil ettikleri sınıf ya da tabakaların “kapalı kapılar arkasında” yapılacak pazarlıkta ellerini güçlendirmeyi amaçlar. Numan Kurtulmuş’un HAS partisi örneğinde görüldüğü gibi, %1 oy bile alamamış bir siyasal güç değişik hesaplar ve pazarlıklar sonucu iktidar “nimetlerinden” yararlanabilecek duruma gelebilmektedir.

Bütün bunlar, küçük siyasal partiler için, birkaç milletvekilliği ya da belediye başkanlığı kazanmak, bunlar olmazsa birkaç belediye meclis üyeliğine sahip olmak için yapılır. Bunların ne kadar yeterli olacağı ise, temsil ettiği kesimin niceliğine ve gücüne bağlıdır.

“Büyük kitle partileri”nin seçimlerdeki “hesaplaşma”ları, her durumda seçim sonuçları yoluyla iktidarı el değiştirmesi için yapılır. Ancak Ukrayna’daki “Turuncu Devrim”de görüldüğü gibi, bu mutlak bir durum değildir. Uluslararası güçlerin devreye girmesiyle seçim sonuçları ne olursa olsun iktidar değişikliği yapılabilmektedir. Bu da, seçimlerin eskisi kadar belirleyici olmadığını gösterir. Yine de seçimler umutların yeşerttiği, beklentilerin yükseltildiği, sistem içi değişimin olabileceğinin düşünüldüğü bir ortam olma özelliğini sürdürebilmektedir.

Yerel seçimler (genel seçimlerden farklı olarak), küçük çıkar çevrelerinin kendi çıkarlarını “realize” edebilecekleri seçimlerdir. Bu nedenle de, yöresel ölçekte küçük çıkar çevrelerinin etkinliği artar ve sonuç üzerinde belirleyici olmalarına yol açar. Kazanılan belediye başkanlığı ya da belediye meclis üyeliği, doğrudan “çarşı esnafı”nın ya da “küçük sanayi bölgesi” işverenlerinin çıkarlarının yöresel ölçekte “realize” olmasını sağlar. Bu nedenle de, yöresel ölçekte

küçük siyasal partilerin ya da bağımsız adayların seçilme olasılıkları yüksek olur.

Herşeye karşın seçim mücadelesi düzeyinin “büyük kitle partileri” arasında yürür. Ancak yerel seçimlerde yöresel etmenler etkin olduğundan “büyük kitle partileri”, her durumda yöresel çıkar çevrelerinin istemlerini göz önüne alırlar. Bu da, yöresel düzeyde birbirinden farklı ittifakların kurulmasına yol açar.

Seçimler, “düşmanımın düşmanı dostumdur” anlayışının alabildiğine geçerli kılındığı bir mücadeledir de. Bu mücadelede, her partinin kendi başına alacağı oy kadar, karşı partinin alamayacağı oy da önem kazanır. Bu da, “oyların bölünmesi”ne yönelik değişik siyasetlerin ve taktiklerin üretilmesini getirir. Öte yandan da, seçimler, “ortak düşmana/hasma karşı ortak mücadele” adı altında yeni ve geçici ittifakların önünü açar. Bu durumda, “ortak düşman/hasım” da, kendi karşıtlarının bir araya gelmesini ve ittifak kurmalarını önlemek için karşı hamleler yapar. Özellikle aday belirleme koşullarında bu karşılıklı hamleler olağanüstü boyutlara ulaşır ve neredenye gündemin ilk maddesi haline gelir.

Bugün ülkemizdeki “büyük” siyasal güçlere bakıldığında, seçimlere ilişkin tüm siyasetlerin, mantıkların, zihniyetlerin, taktiklerin alabildiğine kullanıldığı görülecektir. Kendisini “solcu” olarak lanse eden ya da sola “göz kırpan” siyasal hareketler de aynı ve eşdeğer anlayış ve yöntemlerle seçim çalışmalarını sürdürürler. Böylece neredeyse “amaca varmak için her araç mubahtır” sözünde ifadesini bulan Makyavelizm tüm seçime katılan partilerin temel felsefesi haline gelir.

30 Mart yerel seçimlerinde bir “iktidar hesaplaşması” yapılmaktadır. AKP, seçimlerden elde edeceği “başarı”yla, gerek 17 Aralık yolsuzluk operasyonlarının yarattığı tahribatı bertaraf etmek, gerekse Recep Tayyip Erdoğan’ın “devlet başkanı” olma “hayali”nin önünü açmak istemektedir. Küçük-burjuvalar ülkesinde “güce tapma” ya da “güçlünün yanında yer alma” toplumsal zihniyetinin egemenliği hesaba katıldığında, AKP’nin ve Recep Tayyip Erdoğan’ın seçim hesapları içinde, kendi gücünü “koruduğu” sonucunu almak önem kazanmaktadır. AKP, seçimlerden “muzaffer” çıkarsa, bu sonuçlar yoluyla “cemaat”le olan hesaplaşması-

na bir nokta koyabileceğini ummaktadır.

CHP ve MHP ise, elde edecekleri belediye başkanlıklarının sağlayacağı “yarar”lardan öte, siyasal düzendeki ağırlıklarını pekiştirmek istemektedirler. Tek başlarına AKP'nin “%50” çoğunluğunu alt edemeyeceklerini çok iyi bilmektedirler. AKP, kendi içinde parçalanmadığı sürece CHP ve MHP'nin tek başına ya da koalisyon yoluyla hükümet olabilmesi “imkansız” görünmektedir. Bu “imkansızlık” karşısında, CHP ile MHP'nin seçimlerde yapacakları bir ittifakın yeni “imkanlar” yarattığı da açık bir gerçektir.

Örneğin, 2009 Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçim sonuçları böyle bir “imkanı” ortaya koyar görünmektedir.

2009 seçimlerinde Ankara'da İ. Melih Gökçek 940 bin oy alırken, CHP adayı Murat Karayalçın 764 bin ve MHP adayı Mansur Yavaş 668 bin oy almıştır. Bu sonuçlara göre, olası bir CHP-MHP ittifakının Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın kazanması “imkan” dahilindedir. (Hemen ekleyelim ki, 2011 genel seçim sonuçları açısından benzer bir “imkan” oldukça zor görünmektedir.) İşte bu “imkan” 2009 seçimlerinde MHP adayı olan Mansur Yavaş'ın CHP adayı olarak 30 Mart seçimlerine girmesinin önünü açmıştır.

Aynı durum değişik kentler için de geçerlidir. Bunun “özel” istisnası İstanbul'dur.

İstanbul'da, Ankara gibi bir zımnî ittifak tek başına yeterli görülmemektedir. AKP'nin karşısında CHP, MHP, Saadet Partisi ve BDP/HDP “ittifakı” bir “imkan” yaratabilmektedir. Ankara'dakine benzer (Mustafa Sangül üzerinden) zımnî bir CHP-MHP ittifakının, 2009 yerel seçim sonuçlarına göre, SP ya da BDP/HDP katılmaksızın başarılı olması “imkansız”dır. 2011 genel seçimleri açısından ise, bu dört partinin “ittifakı”nın başarılı olması bile tek başına yeterli görülmemektedir.

Ortada bir “imkan” vardır ve ilk kez iki

İstanbul	2009 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimi	2011 Genel Seçimleri
AKP	3.105.555	3.931.210
CHP	2.568.710	2.492.910
MHP	348.269	747.666
SP	337.014	129.030
DTP	314.229	425.417
CHP+MHP+ SP+DTP	3.568.222	3.795.023

parti seçim sürecinde gayr-ı resmi olarak bir “ittifak” oluşturmaktadır. Ancak kağıt üzerinde bir “imkan” olarak görünen şey, somut gerçeklikte farklı sonuçlar da üretebilme potansiyeline sahiptir.

Herşeyden önce CHP kitlesi ile MHP kitlesi arasında “tarihsel husumet” ve “doku uyumsuzluğu” vardır. Her iki kesimde de böylesi zımnî, gayr-ı resmi “ittifak” a karşı olan pek çok insan bulunmaktadır. Bunların bu “ittifak”ı protesto etmek amacıyla oy kullanmamaları beklenen sonucun alınmasını engelleyebilir. Bunun yanında, AKP “medya”-sının ve demagogların, CHP ile MHP kitlesi arasındaki “doku uyumsuzluğu”nu öne çıkararak bu gayr-ı resmi “ittifak”ı işlevsiz hale getirmeye çalışacaklardır. Bu da, CHP-MHP “ittifak”ının, AKP'yi siyaseten zayıflatmak ve giderek iktidardan indirmek olan temel amacının ve nedeninin ikinci plana atılmasına yol açacaktır.

Bütün bunlara ve AKP'nin karşı-propaganda ve demagojisine BDP/HDP “bileşenleri”nin, özellikle de “uyanık taksi şoförü” demagogu Sırrı Süreyya Önder'in CHP karşıtlığına dayanan “seçim propagandası” eklenmelidir. (“Medyatik” bir haber olarak, İstanbul adaylarının “twitter karnesi”ne göre, Sırrı Süreyya Önder'in tweet'lerinde en çok yer verdiği kelime CHP olmuştur.) Bunun doğrudan AKP tarafından desteklendiği de açıktır. Sırrı Süreyya Önder'in yeniden “İmralı ziyaretçisi” listesine alınması da bunu göstermektedir.

Yine de seçimlere ilişkin ve seçim dönemleriyle sınırlı değişik parti ya da yapının “seçim ittifakı” ya da “seçim bloğu” oluşturma “taktik”i “sol” a ya da “sol görünümü” partilere ve yapılar a aittir. Ancak bu kez bazı şeyler biraz değişmiştir.

Eski seçim dönemlerinde “sol medya” da bolca konuşulan, anlatılan ve söylenen “seçim ittifakları”, bu kez fazlaca “dil”lendirilmemektedir. Bunun temel nedeni, BDP'nin “Türk versiyonu” olarak oluşturulan HDP'nin daha ilk andan itibaren “sol” parti ve yapıların ittifakı olarak ortaya çıkmasıdır. Bu da soldaki “ittifak”, “blok”, “çatı partisi” vb. söylem ve tartışmaların bir kenara bırakılmasını getirmiştir.

Bugün için BDP/HDP “formülü”nün ne kadar “işe” yarayacağı belirsizdir. BDP'nin (doğal olarak HDP'nin de) bazı anketlerde oy oranının %9'lar olarak görünmesi, ilk ba-

kışta bu “İmralı formülü”nün “tuttuğu” biçiminde değerlendirilebilir. Ancak BDP'nin oylarında meydana gelecek artışın temelinde, Türkiye Kürdistanı'nın “artık kaçınılmaz” olduğuna ilişkin Kürt seçmen kitlesinde ortaya çıkan “algı” yatmaktadır. Bu “algı”nın, daha önceki seçimlerde AKP'ye oy vermiş Kürt seçmenlerinin bu seçimlerde BDP'ye oy vermeleri sonucunu doğurması beklenmelidir.

HDP'nin, özellikle de Sırrı Süreyya Önder'in “köpürttüğü” olay ise, hiç tartışmasız Gezi Direnişi ve bunun Sırrı Süreyya Önder tarafından oya “tahvil” edilebileceğidir. Apolitik bir kitle tarafından gerçekleştirildiği üzerine övgüler düzülen Gezi Direnişi'ne katılanların böylesine “çantada keklik” olarak görülmesi, Sırrı Süreyya Önder'in söylemiyle, olsa olsa “ambulansın arkasına takılan uyanık taksi şoförü”nün “algı”sı olarak düşünülebilir.

30 Mart yerel seçimlerinin diğer bir gündel konusu, AKP-Cemaat çatışmasının seçim sonuçlarına nasıl yansıtacağıdır. Özellikle “dindar” kesimlerin blok halinde AKP'ye oy verdiği yörelerde ve semtlerde alınacak sonuçlar, “cemaat”in niceliksel gücünün ölçülmesinde kullanılabilir bir ölçüt olarak görülmektedir.

Tüm bunların yanında, hatta üstünde

olan olgu ise, sol kitlenin her seçim sonrasında yaşadığı demoralizasyon ve tekil aydınların yaşadığı “kişisel bozgun” havasıdır. Gezi Direnişi, kısa bir süre için sol kitlenin moralinin yükselmesine ve kendine olan güveninin artmasına yol açmışsa da, Direniş'in geri çekilmesi ve sönümlenmesi, Direniş öncesindeki moralsizlik ortamına geri dönüşüne yol açmıştır. Bu nedenle 30 Mart seçim sonuçlarının yaratacağı olası bir demoralizasyon karşısında, “moral bir güç” olarak Gezi Direnişi'i “Ruhu”nun fazlaca etkisi olmayacaktır.

Bugün, yani seçim sath-ı mailine girilmişken, “sol”da konuşulanlar, tartışılanlar, özellikle de CHP-MHP'nin gayr-ı resmi “ittifakı”na ve “Mustafa Sangül Vakası”na ilişkin saptamalar ve eleştiriler ne kadar tutarlı olursa olsun, sonuçta seçim sonrasında ortaya çıkacak olan demoralizasyon karşısında fazlaca da anımsanmayacaktır.

Tüm bunlardan sonra, gerçekten devrimci mücadelede yer almak isteyenler, hatta kendisini şöyle ya da böyle devrimci olarak tanımlayanlar şu soruyu (her seçim öncesinde sorulduğu gibi) soracaklardır: Peki, ne yapmalı?

Yanıtı yalındır: Kim ne söylerse söylesin, sen bildiğin yolda ilerle!

İnternet Adresi:

www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Posta Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org
erisyayinlari@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM I**
MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM II-III**
İLKER AKMAN: **MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
*** **TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI-I**
*** **OLİGARŞİ NEDİR?**
*** **MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOĞMA DEĞİL, EYLEM KILAVUZUDUR-III**
*** **THKP-C/HDÖ VE 15 YIL**
*** **POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
*** **GRAMSCİ ÜZERİNE**
*** **REVİZYONİZMİN REVİZYONU**
*** **ULUSAL SORUN ÜZERİNE**
*** **“BDS”:** BİR PRAGMATİK SAPMA
*** **“YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE**
*** **ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]**
*** **DEVİRİM PROGRAMLARI**
*** **RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER**
*** **ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ**
*** **PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI**

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER

- DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-I]**
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM II [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-III]
LAİKLİK VE ŞERİATÇILIK ÜZERİNE [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-II]
TARİHTE, GÜNÜMÜZDE VE DEVRİMCİ MÜCADELEDE KADINLAR

